

Gepakt Gesnapt Gegroeid?

Verkenning van de ervaren
meerwaarde van de intensieve
jeugdreclasseringsmethodiek
'Straatkracht'

dr. S.D. (Sheila) Adjiembaks

Juni 2025

Colofon

Juni 2025

Dit rapport is tot stand gekomen door onderzoek van ESSA Research, gefinancierd door Expect Jeugd en het Ministerie van Justitie & Veiligheid.

Auteur:

dr. mr. S.D.(Sheila) Adjiembaks

© Het intellectuele eigendom ligt bij de auteur(s). De auteur(s) stemt/stemmen ermee in dat deze uitgave of delen uit deze uitgave (onvoorwaardelijk en zonder kosten) gebruikt kunnen worden door derden, zolang de context waarbinnen zaken worden gepresenteerd, behouden blijft.

Voorwoord

In mei 2023 hebben verschillende jeugdreclasseringswerkers (JR werkers) werkzaam in de regio Amsterdam en Haaglanden deelgenomen aan de training van de intensieve jeugdreclasseringsmethodiek 'Straatkracht'. Daarna is tijdens een pilot de toepasbaarheid van de methodische onderdelen (kernelementen, fasering, rollen van de JR werker) en de selectiecriteria gemonitord. Omdat die pilot actiegericht was, is de methodiek 'Straatkracht' tijdens die monitor doorontwikkeld met oog voor de praktijktoepassing.

Die monitor is in mei 2024 afgerond en heeft onder meer zicht gegeven op de mate van praktische toepasbaarheid Straatkracht, de procesmatige knelpunten en daaruit voortvloeiende adviezen. De lessen uit de monitor zijn van belang voor de verdere inbedding daarvan in de Jeugdreclassering in Verbinding (JRiV) methodiek die in 2025 landelijk door de gecertificeerde instellingen in de praktijk wordt gebracht.

De inzichten uit die monitor gaf echter geen zicht op de praktijkervaringen rondom de meerwaarde van Straatkracht. Dat inzicht is belangrijk omdat deze kennis van het methodisch handelen gedurende de verdere implementatie en inbedding van de Straatkracht-intensieve variant in de landelijke Jeugd Reclassering In Verbinding (JRiV) methode versterkt. Dit verkennende rapport geeft dat inzicht. Het is goed te benadrukken dat dit rapport *geen* effectmeting is. Het is puur een eerste kwalitatieve verkenning van praktijkervaringen met het oog op de doelmatigheid en meerwaarde van Straatkracht.

De titel van deze verkenning genaamd '*Gepakt, Gesnapt, Gegroeid?*', draagt verschillende betekenissen. '**Gepakt**' omdat jeugdreclasseringswerk draait om de doelgroep jongeren die ooit zijn opgepakt door politie en justitie. Tegelijkertijd draagt dit begrip ook een andere lading: voor JR werkers is het namelijk de uitdaging een jongere met 'common sense' te 'pakken' om ze te motiveren tot daadwerkelijke stappen richting desistance (het stoppen met criminaliteit). '**Gesnapt**' wijst vervolgens op het methodisch handelen dat een JR werker in zekere zin in staat moet stellen de jongere beter te gaan 'snappen': wat is de denkwijze van deze jongere? En wat is voor hem of haar belangrijk en betekenisvol in het leven? '**Gegroeid**' wijst op de praktijkervaring ten aanzien van de vraag: wat is de meerwaarde geweest van Straatkracht?

Waar de *training* Straatkracht zicht geeft op '*wat*' de methodiek nu inhoudt en de actiegerichte *monitor* heeft onderzocht '*hoe*' de methodiek de juiste praktijktoepassing verkrijgt, staat in deze *verkenning* het '*waarom*' omtrent de Straatkracht methodiek centraal. Het draait wat deze methodiek bewerkstelligt vanuit perspectief van JR werkers die Straatkracht hebben uitgevoerd en enkele jongeren die zijn uitgestroomd.

Samenvatting

In deze verkenning staan praktijkervaringen van JR werkers en enkele jongeren in het licht van de intensieve JR variant 'Straatkracht' (SK) centraal. Doel hiervan is te verkennen wat de meerwaarde is van Straatkracht. Dit onderzoek is geen effectmeting maar puur een (eerste) kwalitatieve verkenning waarin van mei 2024 tot en met maart 2025 gesprekken zijn gevoerd met drie jongeren en tien jeugdreclasserings (JR) werkers (**hoofdstuk 1**). De JR werkers rapporteerden tezamen dat in totaal 15 Straatkracht casussen waren uitgestroomd uit hun caseload in de onderzoeksperiode. Zij zijn op grofweg drie items bevraagd:

- (a) **de uitstroom van Straatkracht casuïstiek** waarbij het onder meer draaide om de duur van het traject en de uitstroomredenen;
- (b) **de doelmatigheid van Straatkracht** waarbij het onder meer draaide om de vraag welke doelen centraal stonden gedurende het traject en of die trajectdoelen volgens de JR werker zijn behaald (en waardoor) en
- (c) **de meerwaarde van Straatkracht waarbij** (onder meer) ingezoomd de cijfermatige waardering en persoonlijke ervaring in relatie tot de meerwaarde van 'Straatkracht' in de begeleiding van een jongere dat onder toezicht van de jeugdreclassering staat.

Naast de interviews met JR werkers is van drie jongeren een portret geschetst op basis van gesprekken met hen over het Straatkracht traject. Daarbij is onder meer ingezoomd op de **doelen** die naar het idee van de jongere centraal stonden en in hoeverre die doelen volgens de jongere ook zijn gerealiseerd. Ook is gesproken over de persoonlijke ervaring met een focus op de **ervaren meerwaarde** van het traject en welke **tips** deze jongeren mee wilden geven aan de jeugdreclassering.

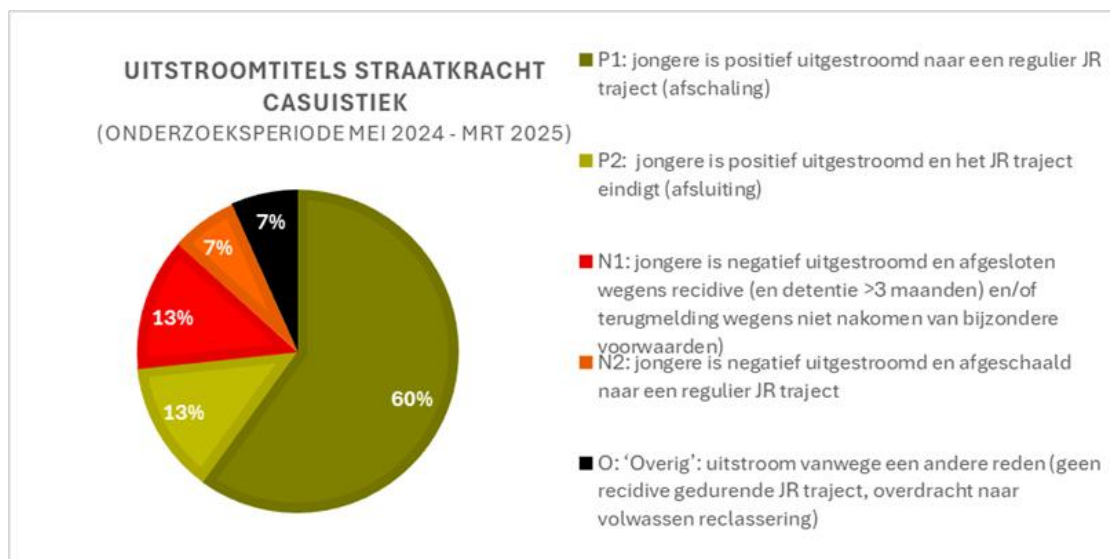
Conclusies

Op basis van de verkennende gesprekken zijn een zestal conclusies te trekken. Deze conclusies geven voeding aan belangrijke aandachtspunten in de verdere inbedding van Straatkracht als intensieve variant binnen de landelijke methodiek JRiv¹.

1. Doelmatigheid: merendeel van de Straatkracht casussen is positief uitgestroomd.

Uit analyse omtrent de uitstroom (**hoofdstuk 2**) komt naar voren dat de gestelde trajectdoelen voldoende zijn behaald bij de 15 uitgestroomde casussen. Bij elf casussen (73%) was sprake van positieve uitstroom, bij drie casussen (20%) was sprake van negatieve uitstroom en bij één casus (7%) was de uitstroom niet positief noch negatief (denk aan overdracht naar volwassen reclassering).

¹ Jeugdreclassering in Verbinding. Zie <https://www.expectjeugd.nl/onze-samenwerkingen/projecten/jeugdreclassering-in-verbinding/>

Deze uitstroomvariatie van de Straatkracht casuïstiek geeft aan dat merendeel van de Straatkracht jongeren een dermate positieve ontwikkeling hebben doorgemaakt op de gestelde traject doelen, dat intensieve begeleiding niet meer nodig werd geacht. Alhoewel een positieve uitstroom mede gebaseerd is op een reflectie ten aanzien van recidivevermindering in aantal of ernst van delict gedrag (zogenoeten 'vooruitgang in de terugval'), spelen hiernaast de ontwikkelingen op andere trajectdoelen een belangrijke rol in de uitstroombeslissing. Uitstroom lijkt met name in beeld te komen vanaf het moment dat een jongere zelf het belang van een positieve dagbesteding, werk en school gaat zien, daar duidelijk (eerste) stappen in heeft gezet en naar gaat leven.

Uit de interviews met JR werkers komen grofweg 14 verschillende doelen naar voren waaraan is gewerkt gedurende het JR traject.

In alle trajecten is gewerkt aan de zeven **oranje** gekleurde doelen. De **lichtoranje** gekleurde doelen zijn in meer dan één traject maar niet alle trajecten benoemd. Bij (werkalliantie) is het zo dat de werkers dit als een 'core' van het JR werk opvatten en het in alle casussen belangrijk achten. Echter omdat dit een dusdanig ingelijfd onderdeel is van het reclasseringswerk is het niet altijd expliciet als trajectdoel benoemd. De **grijsgekleurde** doelen zijn in één casus genoemd.

2. Straatkracht = balanceren tussen een intensieve aanpak & het voorkomen van overvraging

Uit de interviews met JR werkers komt onder meer naar voren dat een intensief reclasseringstraject mogelijk te veel (systeem)'druk' kan opleveren bij jongeren die nog niet klaar zijn om te stoppen met criminaliteit (**paragraaf 3.1**). Dit kan leiden tot mogelijk onbedoelde en/of averechtse effecten zoals overtreding van bijzondere voorwaarden en/of recidive. Dit leek het geval bij de drie negatief uitgestroomde Straatkracht trajecten waar een mate van 'overvraging' deze jongeren alleen maar meer 'weg' lijkt te hebben geduwd gedurende het intensieve traject. Oorzaken van 'overvraging' worden veelal belicht vanuit de aanwezigheid van andere betrokken professionals en hulpverleningstrajecten die gelijktijdig met het Straatkracht traject lopen. Straatkracht

vraagt in dit kader om een verantwoorde balans tussen de intensiteit van de aanpak en het voorkomen van overvraging bij een jongere.

3. Waarom Straatkracht van meerwaarde is volgens JR werkers

Alle werkers zijn positief over Straatkracht en waarderen dit gemiddeld met een 7,7 (paragraaf 3.2 t/m 3.4). De meerwaarde van Straatkracht wordt concreet vertaald naar de volgende aspecten:

- ▶ **(Meer) tijd voor de werkalliantie, echtheid, werkplezier en meer eigen regie/ruimte** om zaken zelf voor de jongere op te pakken (zonder afhankelijkheid van andere professionals);
- ▶ **(Meer) in kunnen spelen op de regiebehoefte (en het gevoel van autonomie) van de jongere** door de frequentere contactmomenten binnen een Straatkracht traject;
- ▶ **(Meer) tijd & ruimte om krachtgericht te werken** samen met de jongere in het zoeken naar en expliciteren van positief toekomstperspectief en positieve identiteiten van de jongere;
- ▶ **Meer grip** op de Straatkracht casuïstiek doordat bewuster methodisch handelen in Straatkracht vorm krijgt langs de bespreking van onder meer de kernelementen. Met name de 'veiligheidsscan', 'inzet leefwereld deskundige' en 'narratief werken' worden gezien als elementen die relatief vernieuwend zijn.

Straatkracht komt volgens de betrokken JR werkers het beste tot haar recht met inzet van JR werkers die werken langs de volgende **10 VACKS**² (vaardigheden – attitude, -competenties en kennis): (1) Flexibele (werk)houding, (2) Coachende insteek met oog voor praktische zaken die gefixt moeten worden, (3) Kennis van je 'speelruimte' met oog voor grenzen en kaders, (4) Kritisch durven zijn (reflectief vermogen), (5) Authentiek en doortastend (durven) zijn, (6) Jezelf goed kennen als JR werker, (7) Lerende houding, (8) Willen werken vanuit het verhaal van de jongere (9) Willen 'verduren' (lange adem hebben), ook al stelt de jongere je teleur en (10) Actief, krachtgericht investeren (niet alleen 'toezicht houden'). De hier vertaalde meerwaarde van Straatkracht volgens JR werkers en de door hun geduide 10 vacks's geven voeding aan de verdere inbedding van Straatkracht in JRiV.

4. Gevarieerde beelden over de meerwaarde van Straatkracht bij jongeren

De drie portretten over de jongeren (**hoofdstuk 4**) geven aan dat de doelen in het Straatkracht traject voldoende zijn behaald. Zij geven onder meer aan hun leven ten tijde van de gesprekken beter op orde te hebben en een (dag)ritme te hebben gevonden. De meerwaarde van het Straatkracht traject is daarin niet bij alle de drie jongeren even helder. Een jongere lijkt echter zijn voordeel te hebben gedaan met de **hulp die hij gedurende dat traject bij het vinden van werk en school heeft gekregen**. Een andere jongere wijst

² Zie ook bijlage 1.

duidelijk uit dat een JR traject voor 'jongens met problemen' zinnig is, maar dat hij het zelf niet nodig heeft gehad omdat hij zelf al het goede pad bewandelt. Desalniettemin bleek **de duur van het toezicht** voor deze jongere een uitdaging: meerdere jaren moeten het leven langs de gestelde voorwaarden blijft een lastige opgave. De twee jongeren benadrukken dat zij ervaren vooral **'gesprekken te voeren'** gedurende het JR traject. Dat zien zij niet zozeer als belastend voor henzelf maar wél als **belastend voor hun ouder(s)**. Dat is iets wat hen raakt. Soms leidt dat tot **herstelmotivatie** en **bewijsdrang** naar ouders toe. Beide verhalen duiden **dat relatief lange periode van toezicht (jaren) ontmoedigend kan werken voor sommige jongeren**. Het verhaal van de derde jongere draagt een iets andere toon dan de eerste twee jongeren. De toegevoegde waarde aan van het Straatkracht traject zit voor hem vooral in de **bejegeningswijze** van de JR werker en **de intensieve contactfrequentie** binnen dat traject. Door de contactfrequentie in Straatkracht is het volgens hem namelijk mogelijk geweest vertrouwen op te bouwen bij een (initieel) wantrouwende jongere en een positieve draai te geven aan zijn toekomst.

5. Praktijkgerichte (niet) werkzame (bejegenings)aspecten

Uit de drie portretten van jongeren wordt duidelijk dat de JR werkers worden gewaardeerd om de echtheid die zij laten zien in het contact. Dit speelt een grote rol in hoe een JR traject wordt ervaren. (Niet) werkzame bejegeningsaspecten die uit de portretten van de jongeren naar voren komen, zijn de volgende:

- ▶ **Wees present** vanuit authenticiteit in het onderlinge contact.
- ▶ **Deel iets van jezelf als JR werker** in het belang van het opbouwen van (meer)openheid en vertrouwen in de werkalliantie.
- ▶ **Overweeg een meer coördinerende regierol** als JR werker wanneer meerdere hulpverleners (reeds) in beeld zijn.
- ▶ **Werk middels een informele bejegeningsstijl** met zowel jongere als diens ouder(s)/opvoeder(s) in taalgebruik en (werk)houding.
- ▶ **Bejegen ouders niet als 'schuldige' maar toon begrip**: denk hierbij aan het tonen van inlevingsvermogen in het contact, hulp bieden op de levende behoefte en zachtheid in toonzetting.
- ▶ **JR begeleiding wordt ook wel opgevat als een noodzakelijke 'stok achter de deur'**. Het herinneren van jongeren aan werk, school en andere afspraken helpen om het JR traject 'vol te houden'.
- ▶ **Vertrouwen winnen kost tijd** (soms maanden). Stroefheid 'verduren' hoort daarbij.
- ▶ **Lange periode(n) van JR begeleiding kan ontmoedigend werken** voor een jongere die al langer onder toezicht heeft gestaan;
- ▶ **Houd vol zonder te veel druk te leggen** op een jongere (ook/juist wanneer de jongere op zoek lijkt naar afwijzing).
- ▶ **Kom (merkbaar) op voor de belangen van een jongere**. Dit betekent onder meer beslagen ten ijs komen zowel richting de jongere als richting (keten)partners. draag de (pedagogische) belangen van de jongere uit naar de jongere, diens omgeving maar ook de ketenpartners ('systeemwereld'). Een JR werker is ook een 'tolk' die een meer holistisch beeld van de jongere kan schetsen richting (keten)partners).

- ▶ **Doe wat je zegt en zeg wat je doet.**
- ▶ **Wees eerlijk bij misstappen maar wijs niet af/ laat niet los (boosheid met liefde).**
- ▶ **Wees creatief in het onderlinge contact zonder te veel verwachtingen.** Gesprekken voeren kan als 'saai' worden ervaren door jongeren. Een rondje in de auto rijden, wandelen door de buurt of ergens een drankje halen samen kan 'verademend' werken voor een jongere.
- ▶ **Bejegen jongeren vanuit een luisterend oor, zonder oordeel en vanuit oprechtheid.** Leg niet te veel nadruk op controle en mogelijke sancties. Laat zien dat je 'echt luistert' door bijvoorbeeld het eerstvolgende contactmoment op iets terug te komen dat de jongere eerder heeft verteld.

Bovenstaande aspecten geven voeding aan de verdere inbedding van Straatkracht in het methodisch handelen en het bejegenen van jongeren in een intensief JRiV traject.

6. Vervolgonderzoek

Helaas zijn er van de 15 uitgestroomde jongeren slechts drie gesproken. Het is goed mogelijk dat een gesprek na uitstroom uit Straatkracht (te) vrijblijvend ingestoken is geweest. De drie verhalen zijn niet generaliseerbaar, maar geven wel een unieke inkijk in de beleving van jongeren die een Straatkracht traject hebben doorlopen. Het is gelet op de conclusies in dit licht aan te bevelen:

- ▶ **(Vervolg)onderzoek te doen naar de ervaring van jongeren en JR werkers over langere tijd (longitudinaal) en dit als een vast onderdeel van het methodisch handelen te verankeren in de werkwijze van JRiV.** Meerjarig (vervolg)onderzoek stelt immers in staat om meer structurele inzichten te genereren die de kwaliteit van zowel reguliere als intensieve JRiV trajecten kunnen versterken.
- ▶ **Onderzoek te doen naar welke (interne en externe) factoren leiden tot gevoelens van overvraging en ervaren 'systeem'druk bij jongeren en de relatie met onbedoelde en/of averechtse effecten gedurende een JR traject.**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Methodische verantwoording	12
2. Uitgestroomde Casuïstiek.....	14
2.1 Positieve & negatieve uitstroom	14
2.2 Korte versus lange looptijd.....	15
3. Praktijkervaringen JR werkers.....	18
3.1 Doelmatigheid van Straatkracht.....	18
3.1.1 Doelen in samenhang bekeken	19
3.1.2 Het behalen van doelen betekent niet altijd recidivevermindering	20
3.1.3 Balanceren tussen intensieve aanpak & voorkomen van overvraging	21
3.1.4 Voorwaarden & duur JR traject: less is more?	23
3.2 Meerwaarde van Straatkracht.....	25
3.2.1 Versterkte werkalliantie: echtheid, werkplezier en eigen regie	25
3.2.2 Versterkte werkalliantie: ruimte voor (regie vanuit) de jongere	27
3.2.3 Tijd en ruimte om krachtgericht te werken	27
3.2.4 Bewuster methodisch handelen	29
3.3 Waardering van Straatkracht als methodiek	30
3.4 Tien VACK's van de Straatkracht JR werker	31
4. Drie portretten van Straatkracht jongeren	36
4.1 Roy: "Ik hoor alleen 'gesprek,' Ik zeg; 'is goed ik kom eraan.'	37
'Ik ben echt niet moeilijk'	37
'Ik heb zo ook allerlei mensen die mij helpen met werk vinden en school.'	37
'Vraag ook naar de positieve dingen'	39
4.2 Mo: "Je bent bezit van de staat. Zo zie ik het een beetje."	40
'Lastig om alles twee of drie jaar lang perfect te doen'	40

'Hij is meer een stok achter de deur'	41
'Je hebt een bepaalde bewijsdrang'	43
4.3 Keanu: "Zij moet mensen gaan coachen bro, geloof me."	45
'Dat is waarom jongens boos zijn op straat'	45
'Als ik ruzie heb op straat; ik bel mijn reclassering'	46
'Als ik haar niet had, had ik vastgezet'	46
5. Oogst	49
5.1 Merendeel van de Straatkracht casussen is positief uitgestroomd	49
5.2 Balanceren tussen intensieve aanpak & voorkomen van overvraging	49
5.3 Waarom Straatkracht van meerwaarde is volgens JR werkers	50
5.4 Gevarieerde beelden over Straatkracht bij jongeren	51
5.5 Praktijkgerichte (niet) werkzame (bejegenings)aspecten	51
5.6 Vervolgonderzoek	52
Bijlage 1 Tien VACK's van een 'Straatkracht' werker	54
Bijlage 2 Interviewleidraad JR werkers	55
Bijlage 3 Flyer Jongere	57
Bijlage 4 Interview leidraad jongere	58
Dankwoord	60
Straatkracht: ode aan vasthouden, hoop en oprechtheid	61

1. Methodische verantwoording

Het doel van dit rapport is het geven van inzicht gebaseerd op een kwalitatieve verkenning rondom de doelmatigheid en meerwaarde van Straatkracht als intensieve jeugdreclasseringsvariant. Hiertoe zijn in de onderzoeksperiode mei 2024 tot en met maart 2025 de praktijkervaringen van JR werkers en enkele jongeren inzichtelijk gemaakt.

In de onderzoeksperiode zijn in **tien** JR werkers geïnterviewd die, tesamen genomen, 15 uitgestroomde SK casussen af hebben gesloten. Elke werker is individueel geïnterviewd (zie interviewleidraad in **bijlage 2**). Het betreft zes werkers vanuit het werkgebied Amsterdam, twee vanuit het werkgebied Haaglanden, één JR werker vanuit werkgebied Rotterdam en één vanuit de regio Brabant.³

De gesprekken met die tien werkers zijn fysiek of online (via Zoom of Teams) gevoerd. Één gesprek heeft telefonisch plaatsgevonden. De interviews duurden ieder ongeveer 1 tot 1,5 uur en zijn langs een leidraad gevoerd om recht te doen aan externe betrouwbaarheid van de verkenning. In elk gesprek is op grofweg de volgende onderdelen ingegaan:

- ▶ **Uitgestroomde casuïstiek:** hierbij draaide het (onder meer) om de casusschets, de duur van het traject en de uitstroomredenen.
- ▶ **Doelmatigheid van Straatkracht:** hierbij draaide het (onder meer) om de vraag welke doelen centraal stonden gedurende het traject en of die trajectdoelen volgens de JR werker zijn behaald (en waardoor).
- ▶ **Meerwaarde van Straatkracht:** hierbij is (onder meer) ingezoomd op de vraag wat JR werkers in het Straatkracht traject anders hebben gedaan dan in een ander (doorgaans regulier of ITB⁴/Harde kern) JR traject, hun cijfermatige waardering en persoonlijke ervaring in relatie tot de meerwaarde van 'Straatkracht' in de begeleiding van een jongere.

Na elk gesprek met de JR werker is ook afstemming geweest over de benadering van de betreffende jongere (die is uitgestroomd) voor een interview. Dit kon op twee manieren: (1) de JR werker vraagt de jongere deel te nemen aan een gesprek met de onderzoeker en overhandigt een flyer aan de jongere (zie **bijlage 3**) of (2) de onderzoeker sluit aan na een fysieke afspraak tussen de JR werker en de jongere en vraagt de jongere persoonlijk deel te nemen. De ervaring leert dat jongeren niet happig zijn op weer een gesprek of onderzoek wat maakt dat laatstgenoemde optie de voorkeur droeg gedurende de verkenning. Voordeel van direct persoonlijk contact met onderzoeker is immers dat (a) de jongere meteen een 'gezicht' heeft bij de onderzoeker en (b) ook meteen vragen kan stellen over zijn potentiële deelname (denk aan vertrouwelijkheid, anonimiteit etc). In de praktijk hebben

³ Hun namen zijn omwille van de anonimiteit gefingeerd (evenals de namen van jongeren).

⁴ Intensieve Traject Begeleiding.

de meeste JR werkers echter zelf het voortouw genomen, de jongere ingeleid in het onderzoek en gevraagd deel te nemen.

Dit leverde in totaal **drie van de 15 uitgestroomde** jongeren op die bereid waren deel te nemen (20% responsratio). Ondanks het feit dat met dit aantal geen generaliseerbare conclusies kunnen worden getrokken, zijn de verhalen van deze drie jongeren wel geïncorporeerd in deze verkenning. Temeer omdat deze verhalen een kleurrijk en relevant beeld geven over hoe een intensief JR traject als 'Straatkracht' individueel kan worden ervaren.

De gesprekken met deze jongeren zijn allemaal face-to-face gevoerd op de locatie van de betreffende reclasseringsinstelling. Elk gesprek duurde ongeveer 1,5 uur. De jongeren hebben een Bol.com kadobon van 25 euro ontvangen voor hun deelname. De interviews met hen zijn eveneens langs een leidraad gevoerd om recht te doen aan de externe betrouwbaarheid. Die leidraad (zie **bijlage 4**) richtte zich (onder meer) op de volgende onderdelen:

- ▶ **De aanleiding van het contact met JR werker:** hierbij is de jongere (onder meer) gevraagd te vertellen hoe hij in contact is gekomen met criminaliteit en de JR werker.
- ▶ **Doelmatigheid van het JR traject⁵:** hierbij is (onder meer) de verwachting van de jongere bij het JR traject besproken, welke doelen naar zijn idee centraal stonden en in hoeverre die doelen volgens de jongere ook zijn gerealiseerd.
- ▶ **Persoonlijke ervaring van het JR traject:** hierbij is (onder meer) gevraagd naar de persoonlijke ervaring in relatie tot de meerwaarde van het JR traject, wat de jongere het meest heeft geholpen en welke tips hij heeft voor JR werkers.

De drie gesprekken met jongeren en de tien gesprekken met de JR werkers zijn allemaal opgenomen op een voicerecorder en/of direct (bij een online interview) verbatim uitgewerkt. In de analyse zijn de uitwerkingen van de gesprekken met de JR werkers op bovengenoemde thematiek naast elkaar gelegd om de verkenning betrouwbaar te kleuren vanuit de praktijkervaringen.

Op basis van de uitwerking van de gesprekken met drie jongeren zijn drie portretten opgesteld die vanuit een narratieve lens zijn beschreven. Dat wil zeggen dat naast de inhoudelijke punten, in die beschrijving meer aandacht is besteed aan de interactionele context om de lezer mee te nemen in het gesprek en de persoonlijke beleving.

⁵ De term 'Straatkracht' is een term uit de 'systeemwereld' van jeugdreclassering. Deze term zegt een jongere doorgaans niet veel. Wanneer de tekst in dit rapport de context van de jongeren raakt, wordt om die reden het begrippenkader van de jongere gehanteerd en dus gesproken over (intensief) 'JR traject' als synoniem voor het Straatkracht traject. Beide begrippen zijn in de tekst van dit rapport vervangbaar in hoofdstuk 4 en worden daar dus door elkaar gebruikt.

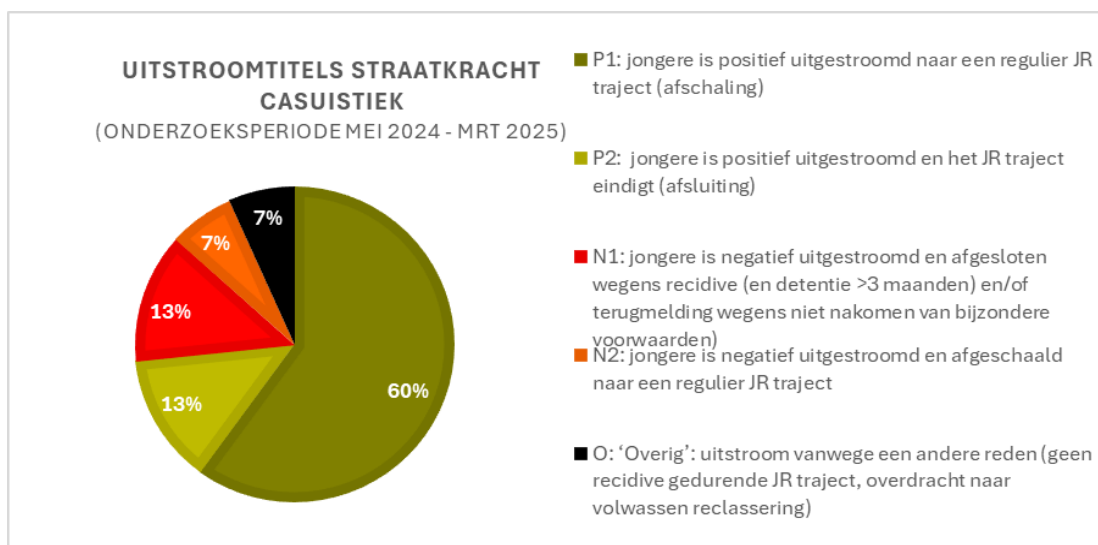
2. Uitgestroomde Casuïstiek

In totaal hebben tien JR werkers aangegeven dat een jongere is uitgestroomd uit Straatkracht (in of vlak voor aanvang van de onderzoeksperiode mei 2024 - mrt 2025). Zij spraken, tesamen genomen, over 15 casussen die uit Straatkracht waren uitgestroomd. In dit hoofdstuk wordt - inleidend op het volgende hoofdstuk - de uitstroomredenen besproken (paragraaf 2.1) en de redenen achter een relatief korte en langere doorlooptijd (paragraaf 2.2).

2.1 Positieve & negatieve uitstroom

De uitstroom kan grofweg langs vijf 'wegen' geclusterd worden:

- **P1** De jongere is positief uitgestroomd naar een regulier JR traject (afschaling);
- **P2** De jongere is positief uitgestroomd en het JR traject eindigt (afsluiting);
- **N1** De jongere is negatief uitgestroomd en afgesloten wegens recidive (en/of detentie >3 maanden) en/of terugmelding wegens niet nakomen van bijzondere voorwaarden);
- **N2** De jongere is negatief uitgestroomd en afgeschaald naar een regulier JR traject (afschaling);
- **'O'** ('Overig'): dit is uitstroom vanwege een andere reden (overgedragen aan volwassen reclasseringstoezicht vanwege leeftijd, etc.).

Afbeelding 1: Verdeling uitstroomredenen Straatkracht casuïstiek (periode mei 2024 t/m mrt 2025) .

Afbeelding 1 laat zien dat van de 15 casussen **73% (11 casussen) positief (P1+P2)** is uitgestroomd en dat **20% (3 casussen) negatief (N1+N2)** is uitgestroomd. Eén casus (7%) is om 'Overige redenen' uitgestroomd. Het is goed te realiseren dat een negatieve dan wel positieve uitstroom niet direct iets zegt over recidivevermindering. Het proces van stoppen met criminaliteit is immers niet lineair en verloopt met vallen en opstaan.⁶ Terugval in delictgedrag is eerder regel dan uitzondering. Een positieve afschaling naar regulier (P1) moet dus niet automatisch verward worden met het uitblijven van recidive. Uitstroom hangt ook samen met andere gestelde doelen in het JR traject zoals het hebben van een baan, opleiding en behandeling dat is gestart. Dit neemt niet weg dat ten tijde van het uitstroombesluit doorgaans sprake is van minder of geen politiecontact van de betreffende jongere volgens de geïnterviewde JR werkers.

"Straatkracht is afgesloten omdat hij [de jongere] het heel goed deed. Dat betekent: school was stabiel, het schuldhulptraject was stabiel.. hij is helemaal uit de criminaliteit. Vooral de LIJ risico's waren lager. Er waren geen zorgen meer over het netwerk waar hij in zat. Ook de openheid die hij zelf gaf, gaf vertrouwen. (...) Dat hij uit de criminaliteit was, zag ik ook aan het feit dat hij zelf afkeurende uitspraken deed." (JR werker Ilse).

2.2 Korte versus lange looptijd

Op **afbeelding 2** is de reden van uitstroom per casus geïllustreerd. Uitgangspunt voor de duur van een Straatkracht traject is 12 maanden. Uit het overzicht wordt duidelijk dat de duur van de uitgestroomde SK trajecten varieert van zes maanden tot aan 24 maanden, maar dat de meeste casussen een doorlooptijd van **12 maanden** kennen.

Voor bijna⁷ alle casuïstiek met een kortere doorlooptijd dan 12 maanden geldt dat de jongere een dermate snelle, positieve groei doormaakte die de contact frequentie en intensiviteit van een Straatkracht traject (1 tot 2 keer per week) niet langer rechtvaardigde. Anders gezegd: de casus kon in die gevallen niet langer verantwoord worden vanwege het niet langer voldoen aan het 'need-' en responsiviteitsprincipe' uit het RNR⁸ model (als onderdeel van de instroomcriteria). Straatkracht is voor die jongere - die eerder dan 12 maanden uit Straatkracht zijn uitgestroomd - vooral een 'versnelling' geweest om de werkalliantie goed op te kunnen bouwen. Sommige werkers geven aan dat de snelle uitstroom ook te maken heeft gehad met **een relatief goede kwaliteit van de ouder/kind relatie** (beschermende factor) die in de betreffende context aanwezig was.

Ten aanzien van de casuïstiek met een **langere doorlooptijd dan de gemiddelde 12 maanden**, maakte de meeste jongeren eveneens een positieve groei door. Om die groei

⁶ Farrall, S., & Maruna, S. (2004). Desistance-focused criminal justice policy research: Introduction to a special issue on desistance from crime and public policy. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 43(4), 358-367.

⁷ Op 1 casus na, zie daarvoor paragraaf 2.1.4

⁸ J., & Andrews, D. A. (2007). Risk-need-responsivity model for offender assessment and rehabilitation. *Rehabilitation*, 6(1), 1-22.

door te zetten en goed te bestendigen werd een intensieve insteek door de betrokken JR werkers (net) iets langer nodig geacht om de trajectdoelen te kunnen behalen dan wel duurzaam te borgen na het JR traject. Het betreft casuïstiek waar meer gezocht moet worden naar de (versterking van) beschermende factoren vanuit de context van jongeren. Denk onder meer aan het opbouwen van een informeel steunend netwerk ('krachtteam').

Er is nog een tweede factor die van invloed is op de relatief langere doorlooptijd. **De in- en uitstroomcriteria waren bij de eerste pilot Straatkracht (2023) nog niet geformuleerd.** Deze zijn in de tweede pilot (Amsterdam & Haaglanden) tot stand gekomen (2024). Daardoor is gedurende de tweede pilot meer duidelijkheid ontstaan over de vraag wanneer een casus rijp is voor daadwerkelijke uitstroom uit Straatkracht.

“Het gaat om hoog risico casusitiek waarin je intensief aan de slag gaat met de jongere en de mensen om hem heen. je hebt veel vaker dan reguliere T&B contact, waardoor ontstaat veel beter samenwerking en vertrouwen. De insteek is narratief: vanuit wat de jongere nodig heeft.
(JR werker landelijke pilot)

Regio	Casus	JR werker	Voldeed bij aanvang aan SK criteria?	leeftijd jongere ttv delict	Verdacht/ veroordeeld wegens:	Duur SK traject in maanden	Uitstroom code
Amsterdam	1	R1	Ja	17	Geweldsdelict (beschieting op panden), Opiumwet delict (softdrugshandel)	10	P1
Amsterdam	2	R2	Ja	16	Gewapende overval	12	P2
	3		Ja	17	Steekincident	12	P2
	4		Ja	17	Opiumwet (harddrugs bezit) uithaler haven	12	N1 (recidive)
Amsterdam	5	R3	Ja	16	Dood door schuld	24	P1
Amsterdam	6	R4	Ja (bij aanvang, maar toch eerder een 'volharder' gebleken)	16	Vermogens diefstallen, pinpasfraude, georganiseerd verband	12	N1 (niet meer in beeld)
	7		Ja (bij aanvang, maar toch eerder een 'volharder' gebleken)	18	Verdenking op wapen bezit en uithalen in haven	18	O (geen recidive wel uitstroom naar volwassen RN)
	8		Ja	17	Gewapende overval	18	P1
Haaglanden	9	R5	Ja	15	Overval in vereniging en bedreiging met een machete (mensen laten pinnen)	8	N2 (overvraging & dreiging JR werker)
Haaglanden	10	R6	Nee (lage DRP)	18	Witwassen en Opiumwet (handelen en versnijden van harddrugs), incasso's, mishandeling en ook vuurwerk & pinpas uitleenen	12	P1
Rotterdam	11	R7	Nee (midden DRP)	16	Plaatsen explosief	10	P1
Amsterdam	12	R8	Ja	18	Plaatsen explosief en beschieting woning	18	P1
	13		Ja	15	Zware mishandeling in vereniging, diefstal	6	P1
Amsterdam	14	R9	Ja	17	Plaatsen explosief & gewapende overval	18	P1
Brabant	15	R10	Ja	16	Handel/ bezit wapens (machete/o.a. alarmpistolen)	15	P1

Afbeelding 2: Gedetailleerd overzicht van uitgestroomde Straatkrachtcasuïstiek (periode mei 2024 t/m mrt 2025).

3. Praktijkervaringen JR werkers

3.1 Doelmatigheid van Straatkracht

Uit de interviews met JR werkers komen grofweg 14 verschillende doelen naar voren waaraan is gewerkt gedurende het JR traject (zie afbeelding 3).

Afbeelding 3: Overzicht van doelen waaraan is gewerkt in Straatkracht casuïstiek (periode mei 2024 t/m mrt 2025).

Voorop staat dat in alle trajecten is gewerkt aan de zeven **oranje** gekleurde doelen (in afbeelding 3), te weten:

- 1) een positieve dagbesteding
- 2) zicht op het criminele en pro-sociale netwerk
- 3) een stabiele woon/thuissituatie
- 4) het uitblijven van politiecontacten
- 5) legale succeservaringen opdoen
- 6) openheid over zichzelf geven
- 7) het opbouwen van een duurzaam krachtteam dat ook na het JR traject van betekenis kan zijn.

Sommige, **lichtoranje** gekleurde doelen (in afbeelding 3) zijn in meer dan één traject, maar niet alle trajecten benoemd. Het gaat dan om:

- 8) het leren navigeren in een crimineel leefcontext
- 9) behandelingsbereidheid en
- 10) een kwalitatief goede werkalliantie.

Bij laatstgenoemde (werkalliantie) is het zo dat de werkers dit als een 'core' van het JR werk opvatten en het in alle casussen belangrijk achten. Echter, omdat dit een dusdanig ingelijfd onderdeel is van het reclasseringswerk is het niet altijd expliciet als trajectdoel benoemd. Een kwalitatief goede werkalliantie wordt – anders gezegd – doorgaans eerder als voorwaardelijk gezien om samen effectief aan de trajectdoelen te kunnen werken. Toch is in twee zaken überhaupt 'contact kunnen maken' met de jongere expliciet benoemd als trajectdoel. Dit, omdat in die casuïstiek een opvallend grote mate van wantrouwen en vijandigheid richting overheidsinstanties op de voorgrond trad.

Tot slot zijn in de **grijs** gekleurde doelen (in afbeelding 3) in één casus genoemd:

- 11) het werken aan het overzien van oorzaak/gevolg, impulsiviteit en beïnvloedbaarheid
- 12) stoppen met blowen
- 13) een schulden aanpak en
- 14) herstel in de onderlinge relatie met ouders en/of slachtoffers.

Hieronder worden een aantal inzichten besproken die op basis van de interviews met JR werkers naar voren zijn gekomen en gepaard gaan met de gestelde doelen.

3.1.1 Doelen in samenhang bekeken

Het wel of niet behalen van de gestelde trajectdoelen worden in de praktijk vooral **in samenhang** bekeken bij uitstroom. Bij een negatieve uitstroom zijn de doelen veelal (nog) onvoldoende behaald en is doorgaans een stagnerende of negatieve ontwikkeling van de jongere op de gestelde doelen zichtbaar. Er is dan sprake van recidive of niet naleven van voorwaarden (N1). Positieve uitstroom kan ook gebaseerd zijn op een gedeelte van de trajectdoelen. Er kan namelijk wel degelijk een positieve ontwikkeling zichtbaar zijn die zwaarder weegt dan het deel van de doelen dat (nog) niet is gerealiseerd. Dat kan ook

komen doordat gaandeweg het JR traject blijkt dat een/meerdere doel(en) niet realistisch is/zijn. Zo werd door een JR werker benadrukt dat een deel van de geformuleerde doelen (in dit geval: 'oorzaak/ gevolg beter inzien en impulsiviteit verminderen') niet realistisch was gelet op de ernst van de LVB problematiek die gaandeweg bleek te spelen. Deze jongere is echter wel positief uitgestroomd (P1) omdat hij duidelijk stappen heeft genomen in het verbreken van negatieve contacten in zijn (anti sociale) netwerk en een first offender is die duidelijk spijt en schaamte heeft laten zien (ook richting ouders).

“Oorzaak gevolg toch gaan proberen in te zien. Dat was het doel, maar bleek te lastig voor een LVB jongere (...) we hebben te weinig voor jongeren in JR om iets te doen aan impulsiviteit en beïnvloedbaarheid. Ik ben uiteindelijk tot uitstroom overgegaan omdat ik op een punt kwam: wat is de meerwaarde van ‘Straatkracht’ nu nog in deze zaak? Waarom kan ik dit niet in regulier toezicht doen eigenlijk?”
(JR werker Joan)

3.1.2 Het behalen van doelen betekent niet altijd recidivevermindering

De doelmatigheid van een JR traject wordt veelal door de bril van recidivevermindering bekeken. Het stoppen met delictgedrag is nu eenmaal een belangrijk onderdeel van de gewenste ontwikkeling van een jongere die onder toezicht van de reclassering staat. De ontwikkeling van een jongere afmeten aan recidivevermindering alleen levert een te beperkte visie op. Een positieve ontwikkeling gedurende een JR traject zit immers niet alleen in vermindering in aard en aantal politiecontacten, maar kan op vele andere manieren plaatsvinden. Denk aan het vinden van stabiel werk, een opleiding en zelfstandig of begeleid wonen. **Uitstroom komt met name in beeld vanaf het moment dat de jongere zelf het belang van een positieve dagbesteding, werk en school in gaat zien en daar duidelijk naar gaat leven.**

Bij elke positieve uitstroom uit Straatkracht is in ieder geval de aard en het aantal politiecontacten gedurende het JR traject meegewogen. Het uitblijven van delictgedrag is daarmee uiteraard nooit gegarandeerd. Terugval is passend bij het 'hobbelige', niet lineaire proces van desistance dat verloopt met vallen en opstaan. Wel wordt op basis van de interviews met JR werkers duidelijk dat bij uitstroom (ook) in ogenschouw wordt genomen of sprake is van zogeheten '**vooruitgang in de terugval**': is sprake van minder delicten (frequentie) en/of minder zware delicten (ernst)?

Van één uitgestroomde casus die positief naar regulier was afgeschaald (P1) was bekend dat de jongere in detentie verkeerde op het moment van afname van het interview met de JR werker. Die jongere bleek een week vòòr het interview een onverwachte terugval te hebben laten zien (nadat Straatkracht positief was afgesloten). Achteraf bezien is het de vraag of er niet teveel in een keer is weggevallen voor deze jongere: in de zomervakantie had hij namelijk geen school meer, stopte zijn bijbaan en viel ook het wekelijkse contact vanuit 'Straatkracht' weg met de afschaling naar regulier. Dit leert dat ook **timing** van het moment van uitstroom van belang kan zijn.

"Het ging zo goed dat we besloten af te sluiten naar regulier. Nu zit hij in detentie. (...) Ik heb ook met de coach gesproken over zijn onverwachte terugval: "Wat hebben wij nu gemist?!" Maar samen kwamen we tot de conclusie dat we alle stappen hebben doorlopen die we konden bedenken. Het contact was zeer intensief... en als dingen op de rit zijn mòet je ook weer afbouwen. Anders wordt de jongen ook tè afhankelijk van je. Je moet ook durven loslaten. En het was toen ook zo stabiel... de zomervakantie kwam eraan. En heel eerlijk: die vakantie had hij in onze ogen ook echt ruim verdiend. Hij had zò hard gewerkt... maar dan toch..." (JR werker Richard).

3.1.3 Balanceren tussen intensieve aanpak & voorkomen van overvraging

Een belangrijke factor in de (drie) negatieve uitgestroomde zaken (N1/N2) is volgens de JR werkers **de fase van desistance** waarin de jongere zich bevindt: de drie negatief uitgestroomde jongeren waren volgens de JR werker nog niet 'klaar' om te stoppen met criminaliteit. Het doel van recidivevermindering was - achteraf bezien - niet haalbaar gebleken in relatie tot de ontwikkelingsfase waarin de jongere op dat moment verkeerde. Ook op de andere gestelde trajectdoelen verliepen die drie JR trajecten moeizaam.

JR werkers omschrijven deze jongens als '**lastig leerbaar**' en jongens waar men '**geen grip**' op krijgt. Ook niet vanuit het thuisfront. Vanuit de desistancevragenlijst (Weijers, 2019) bezien, hebben deze negatieve uitgestroomde jongeren het profiel van een '**Volharder**' (in plaats van een 'Erkenner', 'Vorbereider' of iemand die aan het 'Consolideren' is).⁹ Alhoewel de drie negatief uitgestroomde jongeren bij instroom op basis van de informatie die destijds voor handen was, voldeden aan de inclusiecriteria

⁹ Weijers, I. (2020). Jonge veelplegers en hun worsteling om te stoppen met criminaliteit. Tijdschrift voor Criminologie, 62(2-3).

(waaronder het responsiviteitsprincipe)¹⁰, bleek Straatkracht dus bij deze drie van de 15 jongeren achteraf gezien toch minder passend volgens de betrokken JR werkers.

“Ik kreeg geen grip op hem. Ik denk dat hij een bewuste keuze heeft gemaakt om te kiezen voor criminaliteit. Hij had ook geen contact meer met zijn coach. Ik denk dat hij eerst wilde aankijken wat ik of die coach te bieden had. Hij is zelfs niet op de zitting gekomen. Zijn moeder zag hem ook bijna niet meer thuis. Thuis was een hotel voor hem: hij at, sliep en ging weer naar buiten.” (JR werker Patricia).

De betrokken JR werkers die negatieve uitstroom rapporteerden, geven bovendien aan dat een intensieve ‘Straatkracht’ aanpak met een intensieve contactfrequentie mogelijk heeft bijgedragen aan het ervaren van **te veel ‘systeemdruk’** bij de negatief uitgestroomde jongeren. Vooral bij zaken waar sprake is van reeds lopende hulpverleningstrajecten bij aanvang van het JR traject. Daarbij leeft namelijk ook het besef van het risico op mogelijke **overvraging van een jongere** dat het gevolg is van de reeds lopende trajecten in combinatie met een Straatkracht aanpak waar een jongere intensief contact heeft met een JR werker. Tegelijkertijd is het lastig exact de vinger op de zere plek te leggen. Zo kan negatieve uitstroom immers ook vanuit het perspectief van de jongere te maken hebben met een relatief slechte werkalliantie en/of een niet passende bejegeningstijl.¹¹ Het is immers voor een JR werker immers soms hard ‘zoeken’ naar hoe het beste aansluiting gevonden kan worden zonder authenticiteit te verliezen.

Sommige JR werkers pleiten in deze gevallen naast minder systeem- of (hulpverlenings)druk, voor een meer lik-op-stuk beleid met duidelijke kaders en voorwaarden waarbij een meer coördinerende of toezichhoudende rol voor de JR werker weggelegd is. Zo wordt ervaren dat in zaken waar bijvoorbeeld een coach reeds intensief betrokken is bij de jongere, het in het begin van het traject vaak nog zoeken is naar de rol die de JR werker kan pakken.¹² Doelmatig werken in een Straatkracht traject betekent in dit licht **balanceren tussen ‘hulp bieden’ en ‘voorkomen van overvraging’** van de jongere.

¹⁰ Zie ook de het verslag van de landelijke actiegerichte monitor Straatkracht waarin dit punt is beschreven: Adjiebak, S.D. (2025). *Actiegerichte monitor Straatkracht. Inzichten uit een landelijke monitor van een intensieve jeugdreclasseringsvariant*. Juni 2025. Te downloaden via <https://essaresearch.nl/in-de-media/>

¹¹ Het is in dit kader een gemis dat juist die jongere die negatief zijn uitgestroomd niet bereikt konden worden in deze verkenning. Zij wilden niet deelnemen of waren niet langer bereikbaar voor de JR werker.

¹² Gedurende een Straatkracht traject kan de tijd bijvoorbeeld in de coördinatie zitten van de betrokken partijen en het afstemmen van acties, maar - naast het wekelijks contact met de jongere zelf - bijvoorbeeld ook in meer contact vanuit de JR werker met het thuisfront van een jongere (ouders, familie bijvoorbeeld), school (mentor bijvoorbeeld) en stage /werk (begeleider bijvoorbeeld).

“Je duwt deze jongere met de intensieve aanpak eigenlijk alleen maar meer weg met meer contact momenten en je ‘vastklampen’.... Soms moeten ze harder vallen. Het alternatief zit dan niet zozeer in meer zorg maar in straf. Kijk naar [naam jongere] die heeft een machtiging gesloten en zit in schorsing. Veel andere jongens zouden in deze situatie echt gaan bewegen, maar hij niet. Hij onttrekt zich aan alle vormen van hulpverlening. (...) De vraag is wil je deze – achteraf gebleken - ‘volharder’ in Straatkracht? Ik denk van niet. Tijd en investering steken in de jongeren die moeilijk leerbaar zijn, jongeren die duidelijk nog niet weg willen bewegen...”
(JR werker Wilco)

3.1.4 Voorwaarden & duur JR traject: less is more?

Overvraging van een jongere zit - naast een Straatkracht aanpak in combinatie met andere (reeds lopende) hulpverleningstrajecten - soms ook in iets anders. Het ervaren van een ‘overvraging’ heeft volgens de betrokken JR werkers soms namelijk ook te maken met de **duur van het JR traject en/of de aard van de opgelegde voorwaarden**. JR werkers signaleren dat het moment van aanhouding tot aan uitspraak voor jongeren soms te lang duurt. Na de zitting wordt dan ook nog eens de duur van het JR traject erbij geteld. JR werkers geven aan dat de duur van het wachten op de zitting/afdoening en de duur van uitvoering van de sanctie funest kan zijn voor het behouden van de motivatie van jongeren. Een JR werker geeft aan dat hij de werkalliantie gaandeweg is verloren omdat de jongere ‘zo klaar was met toezicht’.

Hij liep al twee jaar in schorsing met toezicht. Hij heeft twee jaar moeten wachten op de zitting en daarna volgde weer twee jaar toezicht. Dat leverde in totaal vier jaar toezicht op! Is dat de juiste keus geweest vraag ik mij af?” (JR werker Wilco)

“ Je moet crisis overstijgend kunnen denken anders schakel je telkens op de voorwaarden alleen. Je moet weten: het kader is niet het doel.” (JR werker landelijke pilot).

Het werken binnen kaders en duidelijke voorwaarden, geeft JR werkers doorgaans een belangrijke **'stok achter de deur'** gedurende het JR traject. Soms kunnen voorwaarden hun doel echter voorbij schieten. Dat is het geval bij zaken waarbij de voorwaarden als **'overload'** werd ervaren door de jongere vanuit perspectief van de betrokken JR werkers. Die jongeren werden naar hun idee door de aard en hoeveelheid van de opgelegde voorwaarden overvraagd.

"In de voorwaarden, daar zat het overvragen in. Hij was al een keer naar binnen gehaald en als hij de voorwaarden niet nakomt...Dat geeft hem druk. Hij is er ook zo klaar mee. Hij wil zijn straf uitzitten, 'dan ben ik helemaal klaar met jullie' zegt hij. Dat is ook duidelijk voor hem. De doelen van het traject zijn hier niet behaald. Soms heb je jongens die totaal niet functioneren als we teveel van ze vragen." (JR werker Max).

Het stellen van (bijzondere) voorwaarden wordt doorgaans tegelijkertijd als noodzakelijk en passend gezien bij intensieve casuïstiek. Uit de interviews met JR werkers komt echter naar voren dat het uitblijven ervan niet per definitie haaks op een intensief traject hoeft te staan. De praktijkervaring toont aan dat **het uitblijven van de voorwaarden ook kansen biedt: het kan namelijk meer informele speelruimte geven** aan de JR werker om de werkalliantie op ongedwongen manier op te bouwen met een jongere. Bij Straatkracht gaat het immers vooral om jongeren die wantrouwend zijn richting overheidsinstanties. Het zijn jongeren die vaak al gewend zijn dat professionals vooral vertellen wat zij wel en niet mogen of moeten. Voor Straatkracht jongeren is het inmiddels kenbaar dat het niet houden aan de afspraken en/of voorwaarden, doorgaans leidt tot een afwijzende reactie van professionals, waaronder ook JR-werkers. Dit is iets dat sommige jongeren in een JR traject juist opzoeken omdat dat is wat voor hen **het (voorspelbare) narratief** is in het contact met professionals. Het niet 'hoeven wijzen' naar voorwaarden en kaders waar een jongere zich aan moet houden, kan een JR werker in dit licht dus ook de nodige 'speelruimte' geven om de werkalliantie op te bouwen en (eerder) hun **'echtheid' in het contact te laten zien**.

"Ik voelde een jongen die op zoek was naar afwijzing. Dat voelde ik heel erg hij wilde van mij horen: 'ik stop met deze jongen, want hij wil niet met mij in gesprek...' Dat was het narratief dat hij gewend was ook. Nu had ik het geluk dat hij heel weinig voorwaarden had waardoor ik ook 'gewoon' langs kon komen. Zonder druk of wijzende vinger. Dat gaf rust in het contact want lukte het even niet? Dan ging ik na twintig minuten ook gewoon weer weg. Ik 'hoefde' niet veel zeg maar, niet met het vingertje wijzen... dat maakt dat ik het contact meer ècht met hem kon aangaan ofzo. Daardoor heeft hij de tijd gehad om mij als persoon van JR te leren kennen en ik hem." (JR werker Esther).

3.2 Meerwaarde van Straatkracht

In de interviews is, naast de ervaringen met doelmatigheid, gevraagd naar wat JR-werkers binnen het Straatkracht traject anders hebben gedaan dan in een regulier of ander intensief (ITB/HK of CRIEM) JR-traject. Ook is ingezoomd op wat volgens hen de meerwaarde was van Straatkracht in de begeleiding van de jongere. Duidelijk is dat JR werkers aangeven dat **het verschil met een regulier JR traject vooral in de gegeven tijd zit** die met een Straatkracht traject gepaard gaat. In onderstaande wordt de meerwaarde van 'meer tijd' verder uiteengezet.

3.2.1 Versterkte werkalliantie: echtheid, werkplezier en eigen regie

JR werkers geven aan dat zij door de ruimte in tijd doorgaans beter in staat zijn een kwalitatief diepgaandere werkalliantie op te bouwen met een Straatkracht jongere dan met een jongere uit andere JR trajecten. Ondanks het feit dat een JR werker voor een jongere veelal als één (van soms vele) overheidsinstituties vertegenwoordigd, maakt de intensievere tijdsinvestering mogelijk dat een JR werker de jongere kan laten ervaren dat er sprake is van 'echtheid'. Daarmee wordt een JR werker in staat gesteld het verschil te maken en (sneller) vertrouwen te bouwen bij een doelgroep die in beginsel wantrouwend is in het contact.

"Het geeft mij de rust en ruimte om als werker niet meteen een in de regel en "je moet" stand te schieten maar om op mijn handen te gaan zitten en te gaan ontdekken met wie en waarom ik moet gaan samenwerken en het verhaal daar achter. Eigenlijk zou elke jeugdige deze tijd en aandacht verdienen." (JR werker landelijke pilot).

"Wat Straatkracht mij tot nu toe heeft gebracht is dat je relatief 'snel' in samenwerking komt met de jongeren. Door het wekelijkse fysieke contact bouw je wat op met elkaar. Ik voel de ruimte om de tijd te nemen voor het aangaan van de werkalliantie. Ik denk dat dit enorm helpend is in het creëren van vertrouwen bij deze jongeren, die veel wantrouwen hebben richting hulpverlening en soms ook echt negatieve ervaringen hebben daarmee. Ik hoop vanuit vertrouwen en samenwerking uiteindelijk mooie stappen te kunnen zetten." (JR werker landelijke pilot).

"Ik heb zeker 3 maanden kilte gevoeld... Ik had echt het gevoel 'ik blijf hangen'; ik kom niet verder. Dat heb ik vaak in casusbespreking ook gezegd: hij reageert wel en hij is er wel als ik kom (...). Dat zijn kleine stapjes werd toen ook gezegd. En toen heb ik ook rust gevonden erin. Toen is er op een gegeven moment een knop bij hem ook omgegaan en zei hij: 'Wil je mij helpen met mijn blow gedrag?' Hij is in augustus ook aangehouden. Kun je nagaan; hij zat er vanaf mei dat jaar in en pas in augustus ging die knop een beetje om... Ik dacht: ja, nu heb ik jou! En dat was een mooi nieuw startpunt want toen is er een plan gemaakt met hem en kon vertrouwen verder groeien." (JR werker Esther).

JR werkers geven aan dat Straatkracht hen ruimte geeft om **meer van zichzelf te laten zien**. Dat is van meerwaarde omdat dit echtheid en authenticiteit in het contact vergroot en dit ten goede komt aan de werkalliantie. Zo vertelt een JR werker dat de jongere aangaf dat als zij één keer per maand contact had gehad, hij haar 'sowieso' niet serieus zou hebben genomen en zou hebben vertrouwd. JR werkers duiden ook meer **werkplezier** te ervaren en **het gevoel te hebben meer de eigen regie te kunnen voeren over wat zij (wanneer en waar) praktisch zelf kunnen regelen en betekenen voor een jongere**. Zij zijn daardoor minder afhankelijk van andere professionals om zaken te (laten) regelen met of voor de jongere. Dit komt hun betrouwbaarheid als werker ten goede.

"Je hebt meer ruimte voor eigen inbreng als JR werker. Ik heb dichtbij mezelf leren zijn. Ja, ik heb wel echt groei meegemaakt als JR werker en werkplezier teruggevonden met een focus op JR." (JR werker Patricia).

"Als ik Straatkracht niet had uitgevoerd? Dan had hij veel eerder teruggevallen denk ik. Dan bijvoorbeeld was de druk van 'een baan hebben' er niet, was school mislukt. Dat heb ik wel echt voor hem moeten regelen zeg maar. (...) De meerwaarde is dat ik veel dingen zelf voor hem kon regelen. Meer tijd maakt dat dat mogelijk is geweest. Je loopt al vast in caseload en dan 'snel erdoorheen gaan' dreigt dan gewoon. Er is dan weinig ruimte voor kletspraat, grapjes maken enzo... wat ik vaak deed was met hem een broodje eten: de setting is dan al veel relaxter. Anders zou ik op huisbezoek gaan en elders wat eten schiet er dan bij in. Wát je doet is belangrijk maar ook wààr je het doet..." (JR werker Richard).

"Door echt de tijd te nemen voor het werken aan de werkalliantie heb ik vertrouwen gewonnen van de jongere. Deze jongen zit al 10 jaar in de hulpverlening en spreekt ook uit nooit vertrouwen te hebben gehad in iemand. Door het vertrouwen dat hij heeft kunnen opbouwen in onze werkalliantie kan ik stappen met hem zetten. Hij neemt dingen van mij aan, vraagt mij om hulp en voelt dat hij het voor mij goed wil doen. Uiteindelijk wil je werken naar een krachtteam en dat hij dit ook gaat vinden in zijn eigen omgeving, maar voor nu is het al winst dat hij zich naar iemand openstelt en laat merken te willen veranderen."

(JR werker landelijke pilot).

3.2.2 Versterkte werkalliantie: ruimte voor (regie vanuit) de jongere

Meer tijd leidt er ook toe dat werkers **de ruimte voelen om de jongere zelf de regie te laten pakken**. In reguliere trajecten is sneller sprake van situaties waarin bespreekpunten aan de orde ‘moeten komen. In een regulier JR traject is pas relatief laat (veelal na een maand gemiddeld), weer een contactmoment en zaken kunnen soms niet zo lang wachten. Dit maakt dat een JR werker in niet-Straatkracht zaken niet altijd de ruimte ervaart om in de gegeven contactmomenten flexibel in te spelen op de behoefte van de jongere die op dat moment leeft.

Dat is in een Straatkracht zaak anders. Daar is meer ruimte omdat de contactfrequentie hoger is en de JR werker de jongere ‘toch de week erop’ weer spreekt en ziet. Hierdoor ervaren JR werkers meer flexibiliteit in Straatkracht trajecten waarmee recht wordt gedaan aan de daadwerkelijke behoefte of dynamiek die op dat moment leeft bij de jongere. Op die manier stelt Straatkracht, JR werkers in staat de regie en opbouw van de werkalliantie meer af te stemmen op het tempo van de jongere. Dit komt tegemoet aan het **gevoel van autonomie** van jongeren¹³ en het gevoel dat een JR werker (ook) met de voor hùn betekenisvolle zaken van dat moment aan de slag kan gaan waardoor ‘wisselgeld’ en vertrouwen in de werkalliantie sneller opgebouwd kan worden.

“Een methodiek waarbij je echt de tijd krijgt om tot een diepere laag te komen met een jongere. Je krijgt de tijd en ruimte om te doen wat nodig is.” (JR werker landelijke pilot).

“Als ik hem niet op de Straatkrachtmethode had benaderd was ik denk ik niet waar ik nu was geweest. Zijn school is echt een andere leefwereld en thuis ook. Het is zo’n jongen die weinig vertrouwen heeft in mensen om hem heen en als je daar dan 1 keer per maand komt.. ja, dan wordt dat ‘m echt niet. Dat zei hij ook toen ik vertelde dat het een intensief traject is en ik hem niet 1 keer per maand maar 1 keer per week zie. Hij gaf toen zelf meteen aan: ‘Nou als je 1 x per maand zou komen, dan had ik je sowieso niet vertrouwd.’ (JR werker Esther).

3.2.3 Tijd en ruimte om krachtgericht te werken

Anders dan in reguliere trajecten geven JR werkers aan dat zij in Straatkracht trajecten bewuster op zoek gaan naar de krachten en talenten van de jongere. Krachtgericht werken (zoeken naar talenten naast oog voor de risico’s) wordt gezien als een belangrijk onderdeel van het methodisch handelen in een JR traject. Straatkracht is onder meer gebaseerd op het ‘Good lives Model’ (GLM)¹⁴ dat vooral de positieve invulling van basisbehoeften centraal stelt. JR werkers geven aan meer ruimte te voelen om hierbij stil te staan (in

¹³ Dit is van belang in de werkalliantie naast het gevoel iets te kunnen leren (competentie) en verbondenheid. (Zie Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2024). Self-determination theory. In Encyclopedia of quality of life and well-being research (pp. 6229-6235). Cham: Springer International Publishing. & Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2019). Supporting autonomy, competence, and relatedness: The coaching process from a self-determination theory perspective).

¹⁴ Willis, G. M., & Ward, T. (2024). Evidence for the Good Lives Model in supporting rehabilitation and desistance from offending. The Wiley Handbook of What Works in Correctional Rehabilitation: An Evidence-Based Approach to Theory, Assessment and Treatment, 299-309.

vergelijking bij hun andere caseload). Dit is belangrijk omdat krachtgericht werken de jongere het gevoel van erkenning kan geven, positief toekomstperspectief bestendigt en het JR werkers beter in staat stelt de ruimte te vinden om een jongere in andere, positieve identiteiten te bekrachtigen.

“Je krijgt letterlijk meer zicht op de kracht van de straat voor een jongeren. Door de gefaseerde methodiek, de tools en de cb's zoek je hierbij de aansluiting bij de jongeren en zijn of haar netwerk en krijg je ook de ruimte de jongeren te leren kennen en meer te kunnen opvolgen dan een reguliere casus.” (JR werker landelijke pilot).

“Wat ik sowieso anders doe is de jongere vaker zien en meer naast hem gaan staan en ... waar ik ook wel echt aan moest wennen: bij Straatkracht is ook echt op zoek gaan naar wat de jongere leuk vindt en van dààruit verder te werken. Dat doe je in regulier ook wel, maar meer als toezichthouder op de voorwaarden zit je dan...” (JR werker Diana).

Het benadrukken van positieve (alternatieve) identiteiten in combinatie met het erkennen van de - voor de jongere veelal vertrouwde - narratieve (criminele) identiteit op straat maakt dat een JR werker makkelijker aansluiting kan vinden.

“Dat hij niet langer die ‘boze jongen’ is van de straat. Wat ik vaak heb besproken, is dat ik een super grappige, leuke jongen zie. ‘De politie denkt dat ik niet goed ben want die horen mij zeggen wat voor grappige jongen je bent’, zeg ik dan tegen hem. Ik zeg ook tegen hem: ‘Je hebt je nooit ergens echt fijn gevoeld maar op de straat wel. Maar daar red je het niet met grapjes maken alleen. Daar moet je een boze jongen zijn om te overleven.’ En eerlijk, ergens is hij toch gaan nadenken: wil ik die ‘boze’ of ‘leuke, grappige’ jongen zijn denk ik... Hij weet: ik begeleid veel jongeren. Hij zegt dan ook: ‘Ik ben wel de leukste hè? En de grappigste hè?’ Dat zegt dat hij die andere kant ook ziet van zichzelf.” (JR werker Esther).

De SK methodiek heeft tot nu toe gebracht dat het een jongere die op veel vlakken negatief gedrag liet zien, nu op veel vlakken positief gedrag laat zien. Behandeling is gestart, gemotiveerd is voor werk, open staat voor hulpverlening, een ander pad wil bewandelen (het alleen nog lastig vinden hoe), meer vertrouwen krijgt in zichzelf, maar ook in de mensen om hem heen” (JR werker landelijke pilot).

Krachtgericht werken heeft niet alleen een uitwerking richting de jongere, maar ook richting familie en professionals in de keten. Sommige JR werkers geven aan dat zij zich soms een **‘tolk van de jongere’** voelen en/of zo genoemd worden door de jongere. Zij zijn een ‘tolk’ die de leefwereld van de jongere kan ‘vertalen’. Bijvoorbeeld richting familie, maar ook richting (keten)partners die in hun beeldvorming over de jongere vaak afhankelijk zijn van de eerdere (veelal negatieve) ervaringen daarmee. Een JR werker functioneert in dit licht als een vertolker van **een krachtgericht tegengeluid ten aanzien van het negatieve stigma dat in de beeldvorming bij (keten)partners domineert.**

“Niemand wilde het ook meer zien iedereen zag hem als een vervelend joch... En als iedereen dat vindt, is dat ook wat je gaat laten zien. Ik heb wel een stukje van die andere kant gezien. Hij laat ook een andere meer het ‘boze mannetje-kant’ bij de politie zien, merk ik. Hij moet dan nog ‘het mannetje’ zijn daar. Maar met de wijkagent zit ik vaak in overleg en dan hoop ik wel dat mijn deel gehoord wordt terwijl het politiedossier tegelijkertijd ook wel iets anders zegt over hem... In dit licht is het krachtteam eigenlijk ook zò belangrijk: die gaan die andere identiteit zien en bekrachtigen. Ook voor de jongere. Dat is zò belangrijk.”
(JR werker Esther)

3.2.4 Bewuster methodisch handelen

Meerwaarde van Straatkracht is dat JR werkers aangeven veel bewuster bezig te zijn met het methodisch handelen. Hierdoor wordt ‘meer **‘grip’ en controle** ten aanzien van het handelingsperspectief in de casus ervaren. Dit perspectief krijgt doorgaans vorm middels de bespreking van concrete (vervolg)stappen, de inzet van kernelementen, wel/ niet overgang naar een andere fase, de rollen van de JR werker en verschillende tools. Ook de bespreking van de methodiek in de focusgroepen, maar met name gedurende de casusbesprekingen, zijn in dit kader een podium die de bewustwording van het methodisch handelen versterken. Dit levert JR werkers doorgaans meer inzichten op die belangrijk zijn voor de taken en doelen van het JR toezicht.

“De kernelementen helpen je wel meer om bewuster te worden. In regulier hebben we geen kernonderdelen. Je acteert langs de voorwaarden en anderszijds op wat je ziet en wat je inschat dat nodig is... Straatkracht kent meer structuur en is methodisch iets om op terug te vallen. Ook die CB's en het inbrengformat bevat punten die meer bewustzijn geven in het handelen: wat doe ik? Waar ben ik mee bezig eigenlijk?” (JR werker Joan).

“Het [Straatkracht als methode] geeft ook een soort doelmatigheid aan je contact, en je kunt sneller tot diepgaandere gesprekken komen. Anders zou je dat misschien niet zo snel hebben in je traject... je komt sneller tot diepgang denk ik nu je bewuster met de kernelementen bezig bent. Ook bewustere keuze in wat je wel en niet gaat doen in het traject. Het is wat gestructureerder. Je kunt zeggen: ‘Ik parkeer

dit want daar zijn we nu nog niet', of 'Ik ga dit nu bewuster inzetten.'" (JR werker Patricia).

Als het om de meerwaarde gaat, benoemen JR werkers nog enkele **kernelementen** van de Straatkrachtmethodiek in het bijzonder.¹⁵

Veiligheidsscan: Alhoewel de uitvoerbaarheid voor de meeste JR werkers nog te wensen overlaat wordt de meerwaarde van de veiligheidsscan door alle betrokken JR werkers onderstreept. Deze scan is duidelijk verschillend van de werkwijze in andere JR trajecten. Daar wordt de scan immers niet standaard uitgevoerd. Toch geven sommige JR werkers aan de scan ook in reguliere zaken toe te passen (omdat de betreffende casus zich daarvoor leende).

Narratief werken: JR werkers geven expliciet aan dat zij in de Straatkrachtmethodiek uitgebreider narratief kunnen werken in vergelijking met reguliere zaken. In Straatkracht is meer tijd om diepgaander te werken met de tools vanuit de kernelementen dan in regulier.

Leefwereld deskundige (LWD): Sommige JR werkers geven aan dat zij nog zoekende zijn naar de meerwaarde van de LWD. Echter de meeste JR werkers geven aan dat de LWD ervoor zorgt dat de leefwereld beter begrepen wordt in sommige casuïstiek en soms ook hun eigen handelen gespiegeld wordt.

"De kernonderdelen hoe die zijn uitgeschreven. Dat geeft bewustwording. Continue een reminder met een kritische blik: 'Wat ben je nu aan het doen?' Dat geeft meer een leidraad voor een traject. Voor regulier met dezelfde tijd zou ik meer op gevoel werken, maar met intensief moet je ook kunnen scherp houden waaróm het intensief is... Je kunt ook scherp zijn op 'Waar heb ik niet aan gewerkt'? Is het nodig? Bewuster bekwaam. Nu sta ik daar wel meer bij stil hoe werk ik?" (JR werker Richard).

3.3 Waardering van Straatkracht als methodiek

JR werkers waarderen de Straatkracht methodiek gemiddeld met een **7,7** (waarvan een 7 het laagst en een 8 de hoogste score is). De punten die zijn in voorgaande paragrafen 3.1 en 3.2 zijn besproken geven de onderbouwing van deze score goed weer. De ruimte om te groeien naar een '10' qua score moet vooral gevonden worden in benoemde zaken zoals: 'er zijn nog steeds terugmeldingen', 'er is nog ruimte om ketenpartners beter mee te nemen', 'WIJZ (registratiesysteem) verdient aanpassing op de methodische onderdelen' en 'de caseload per werker moet er wel op afgestemd zijn'.

¹⁵ In het verslag van de actiegerichte landelijke monitor Straatkracht zijn de bevindingen omtrent de praktische toepasbaarheid van deze kernelementen (en de ontwikkelpunten) beschreven (Adjiembaks, 2025). Zie: <https://essaresearch.nl/in-de-media/>

“ Als het zou zou zijn dat je genoeg tijd hebt en je wordt gefaciliteerd door de GI, dan zou het een 8 of 9 zijn. Nu een 7 vanwege dat ik onvoldoende gefaciliteerd ben door de werkdruk.” (JR werker Max).

De meeste JR werkers vinden de begeleiding, de training, de verdiepingsmodules en de focusgroepen voldoende. Voor sommige JR werkers was de training van 1 dag te kort om de methodiek onder de knie te krijgen. Ook zat er soms relatief veel tijd (maanden) tussen de training en de daadwerkelijke instroom van Straatkracht casuïstiek. Dit bemoeilijkte het ‘lerend werken’ principe en het oefenen vanuit ‘vers opgedane’ kennis. De casusbesprekingen en de focusgroepen werden in dit licht benoemd als bijeenkomsten die helpend zijn geweest om het methodisch handelen te laten beklijven en te doorgronden op de betekenis ervan in de dagelijkse praktijk.

“Ik moet eerlijk zijn die trainingsdag... dat iedereen dacht wat is Straatkracht nou? Dat had meer gemogen. De focusgroepen deden wel meer recht aan die verdieping met elkaar. Dat was nodig en gaf vorm aan de methodiek: wat zijn nou de kernelementen en hoe pas je die toe? Die monitor, ik vond dat wel fijn om samen te bespreken in focusgroepen.” (JR werker).

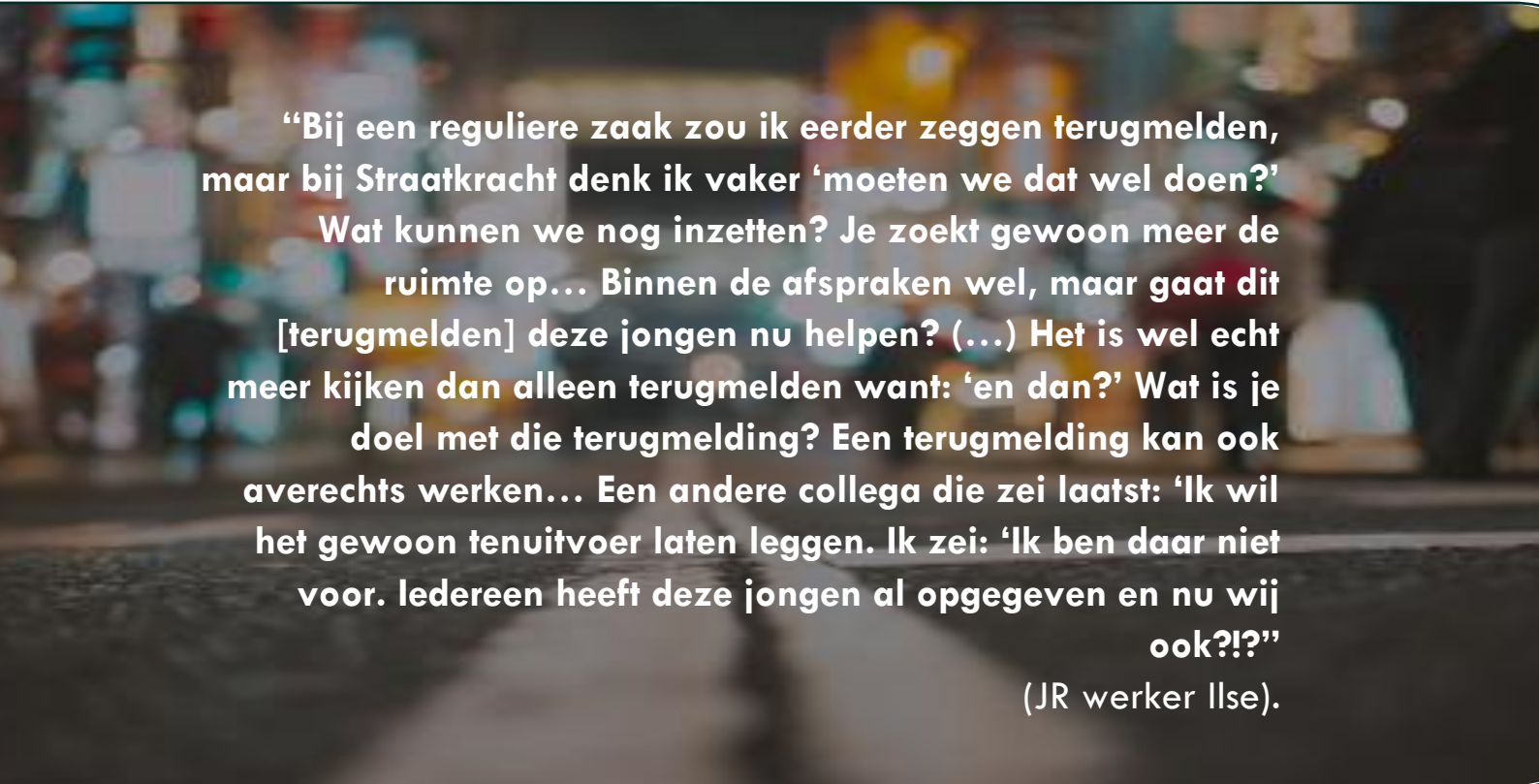
3.4 Tien VACK's van de Straatkracht JR werker

Het merendeel van de geïnterviewde tien JR werkers geeft aan dat er bepaalde vaardigheden, een bepaalde attitude, competenties en kennis (VACK's) nodig zijn om Straatkracht als intensief JR-traject uit te voeren.

Zo is **‘kennis van de ‘speelruimte’ met oog voor grenzen en kaders’** belangrijk om een jongere bijvoorbeeld te laten zien dat je hem niet ‘opgeeft’. Waar JR werkers normaal gesproken zouden teruggemelden, geven zij bij de Straatkracht trajecten aan langer stil te staan bij deze beslissing. Het middel van ‘terugmelding’ blijft doorgaans achterwege wanneer de ernst van de overtreding van voorwaarden en de daarbij horende terugmelding onvoldoende opweegt tegenover de positieve ontwikkeling die is doorgemaakt en/of het belang van die ontwikkeling mogelijk schaadt. Bij Straatkracht trajecten lijken JR werkers meer ruimte te voelen om te zoeken naar constructieve alternatieven.

Ook het **‘willen verduren’** van stilte en stroefheid in het contact met een jongere wordt benoemd als belangrijke eigenschap van een JR werker in een intensief traject als Straatkracht. De dynamiek en complexiteit van een Straatkracht traject kan emotioneel en mentaal een groot beroep doen op een JR werker. Ook het ervaren van persoonlijk ongemak hoort daarbij. Het is in dit licht dan ook zaak **‘jezelf als JR werker goed te kennen’** (wat voor werker ben ik nu, wat doet ongemak met mij? etc.)

“Niet te persoonlijk opvatten als het niet loopt zoals je het wilt: “ Het niet houden aan de afspraken: dan voelen sommige JR werkers zich bedondert. Dat moet je echt naast je neerleggen. Het gaat niet om jou als werker.” (JR werker Max).

“Bij een reguliere zaak zou ik eerder zeggen terugmelden, maar bij Straatkracht denk ik vaker ‘moeten we dat wel doen?’ Wat kunnen we nog inzetten? Je zoekt gewoon meer de ruimte op... Binnen de afspraken wel, maar gaat dit [terugmelden] deze jongen nu helpen? (...) Het is wel echt meer kijken dan alleen terugmelden want: ‘en dan?’ Wat is je doel met die terugmelding? Een terugmelding kan ook averechts werken... Een andere collega die zei laatst: ‘Ik wil het gewoon tenuitvoer laten leggen. Ik zei: ‘Ik ben daar niet voor. Iedereen heeft deze jongen al opgegeven en nu wij ook?!?’”
(JR werker Ilse).

Naast het ‘willen verduren’ komt het **oprecht luisteren** als een belangrijke vaardigheid naar voren in het werken met een Straatkracht jongere:

“Ik had ook dingen onthouden over wat hij een vorige keer had verteld. Hij zei ook aan het begin: ‘Mensen luisteren helemaal niet. Ik moet steeds hetzelfde vertellen..’ En toen kwam ik en vroeg ik; ‘Hoe was dit op school gegaan? Je vertelde dit de vorige keer.’ Of ‘hoe was je voetbal wedstrijd gegaan?’... Echte interesse, dat werkt! Hetzelfde vaker vertellen, dat vond hij zò irritant. Laat merken dat je hem ziet! Al is het iets kleins, zoals opmerken dat hij een nieuwe trui heeft of ‘Ben je naar de kapper geweest?’ Dat. Dat deed hem wat. Hij werd gezien.” (JR werker Ilse).

In totaal zijn uit de gesprekken grofweg tien **vaardigheden**, attitude aspecten, competenties en methodische kennis elementen (VACK's) geduid die hier schematisch zijn weergegeven.

VACK	Hoe komt dit tot uiting in het methodisch handelen?
1. Flexibele (werk)houding	Door snel in te spelen op de snel veranderende dynamiek in de casus. Acteren op zaken die daarom vragen. Straatkracht casuïstiek draagt nu eenmaal een complexiteit met zich mee die om een mate van flexibiliteit vraagt.
2. Coachende insteek met oog voor praktische zaken die gefikst moeten worden	Een benaderingswijze die meer coachend van aard is, betekent meer 'naast de jongere gaan staan' in plaats van als autoriteit 'erboven' (toezichtrol). Samen zaken willen oppakken en vooropgesteld een aanmoedigende (in plaats van toezichthoudende) rol willen dragen
3. Kennis van je 'speelruimte' met oog voor grenzen en kaders	Kennis van wat in complexe casuïstiek kan en mag is nodig om de juiste 'wisselgeld' met de jongere op te kunnen bouwen. Ook vraagt de dynamiek rondom de mate van dreiging en eventuele onveiligheid rondom de jongere om kennis over wat juridisch kan en mag, wanneer overleg en meldingen bij politie en het OM noodzakelijk zijn.
4. Kritisch durven zijn (reflectief vermogen)	Straatkracht casuïstiek is relatief complex van aard: het vraagt om voortdurende reflectie van een JR werker naar zichzelf in CB, met inbreng van collega's en andere perspectieven zoals die van de leefwerelddeskundige.
5. Authentiek en doortastend (durven) zijn	Jezelf durven zijn gedurende het contact met een jongere, eerlijk zijn en openheid durven geven. Dichtbij jezelf blijven in het contact en iets van jezelf durven te laten zien. Zonder je doortastendheid te verliezen als JR werker. Twijfels ook (doordacht) durven uiten en oprechte boosheid met liefde durven geven.
6. Jezelf goed kennen als JR werker	Weten waar je krachten maar ook je valkuilen zitten als JR werker en wat jouw persoonlijk 'raakt' of kan raken. Bewustzijn van hoe je te werk gaat in een JR traject. Vanuit welke informatie werk je: vanuit feiten of aannames bijvoorbeeld?
7. Lerende houding	Openstaan voor feedback, bewust zijn van aannames, andere perspectieven en verantwoord willen experimenteren met oog voor wat wel en niet werkt
8. Willen werken vanuit het verhaal van de jongere (en niet vanuit het verhaal van de formele 'systeemwereld' alleen)	Niet louter willen varen op 'regie' voeren (toezicht houden op voorwaarden), maar het verhaal van de jongeren willen weten en daar betekenisvol op willen inspelen (waar kan je als JR werker betekenisvol zijn kijkende naar het narratief en persoonlijke beleving van de jongere?). Laat jongere het verhaal niet tig keer vertellen: schrijf zaken op na het gesprek, vraag naar zaken die hij eerder heeft verteld zodat het gevoel kan groeien dat je de jongere echt wilt leren kennen.

9. Willen verduren. (Ook al stelt de jongere je teleur)	JR werkers staan in contact met jongeren die doorgaans niet met hen in contact willen staan. Soms kan de stroefheid of kilheid in het contact je opbranden. Zeker in Straatkracht zaken waar jongeren niet zelden een wantrouwende houding hebben ontwikkeld richting overheidsinstanties. Een lange adem hebben, niet afwijzend zijn maar blijven vasthouden. Ook wanneer het tegenzit en de jongere je teleurstelt.
10. Krachtgericht willen investeren	Niet zoeken naar de overtredingen en strafmomenten maar zoeken naar de successen en beloonmomenten. Deze samen vieren met jongere, diens context en ook delen met ketenpartners.

**“Als je Straatkracht eenmaal
onder de knie hebt... je bènt
het dan op een gegeven
moment ook. Dat klinkt heel
suf ofzo, maar soms ‘wordt’
je ook de werkwijze zeg
maar...
Je persoon hangt zoveel
samen met de methodiek en
de kernelementen..”
(JR werker Patricia).**

4. Drie portretten van Straatkracht jongeren

Naast tien JR werkers zijn ook drie jongeren gesproken gedurende deze verkenning: **Roy, Mo en Keanu**. Hun echte namen zijn gefingeerd omwille van de anonimiteit. De jongens zijn respectievelijk 19, 20 en 16 jaar oud. Het betreft jongeren die positief uit Straatkracht uitgestroomd zijn of tegen het eind van hun Straatkracht traject zitten. Op basis van het gesprek met deze drie jongeren zijn drie portretten opgemaakt die in dit hoofdstuk vanuit een narratieve bril zijn beschreven. Dat wil zeggen dat - naast de inhoudelijke punten - ook aandacht is gegeven aan de interactionele context van het gevoerde gesprek om dichtbij de persoonlijke beleving te komen.

Elk gesprek kende een eigen dynamiek die de interactionele (gespreks)context tekent. Zo wordt Roy vlak na het multidisciplinair overleg gesproken waarin zijn afschaling uit Straatkracht is beklonken. Die interactie tekent zich door de positieve ontwikkeling die hij heeft doorgemaakt. Bij Mo ging de eerste afspraak niet door omdat hij nog sliep en de afspraak niet helder op zijn netvlies had. Die interactie tekent zich door zijn herhaalde excuses voor zijn afwezigheid bij de eerste afspraak en het feit dat hij 'geluk' heeft gehad met een JR traject, ook al had hij - naar zijn zeggen - geen problemen. Bij Keanu tekent de interactie zich meer door een mate van stroefheid en irritatie omdat hij (te) vroeg voor de afspraak was afgezet en heeft moeten wachten op het gesprek.

Alle drie jongeren vertellen gedurende het interview over veel meer dan alleen hun ervaringen met het JR traject. Denk bijvoorbeeld aan de betekenis van hun tatoeages, favoriete sport en hun verhalen bij foto's die ze op hun mobiel tonen met de nodige grappige of trotse anekdotes. Omwille van de omvang en met name de focus van deze verkenning zijn de drie portretten echter beperkt tot hetgeen is besproken ten aanzien van hun ervaring in het Straatkracht traject (verder 'JR traject'). Dit is grofweg gedaan langs drie topics: (1) de aanleiding voor het JR traject, (2) de doelmatigheid en meerwaarde volgens de jongere en (3) wat de jongere het meest heeft geholpen en welke tips hij mee wil geven aan jeugdreclasseerders in brede zin.

Alhoewel de verhalen niet generaliseerbaar zijn, zijn ze wel betekenisvol omdat ze allemaal in de context van Straatkracht als intensief traject zijn verteld. Ze lichten een tipje van de sluier op als het gaat om de persoonlijke beleving. De verhalen moeten dan ook worden opgevat als een eerste verkenning die meer kleur geven aan de beleving van Straatkracht trajecten.

4.1 Roy: “Ik hoor alleen ‘gesprek,’ Ik zeg; ‘is goed ik kom eraan.’ En dan klaar.”

Roy staat vanaf zijn zestiende onder begeleiding van de jeugdreclassering, waarvan de afgelopen twee jaar in Straatkracht. Roy vertelt dat zijn strafzaak destijds veel media aandacht genereerde. Hij is uiteindelijk in groepsverband veroordeeld wegens ‘dood door schuld’. Inmiddels is hij 19 jaar. Vlak voor het gesprek, is het multidisciplinair overleg net afgerond en is zijn Straatkracht traject officieel afgeschaald naar een regulier traject voor de resterende periode van het JR toezicht. Hij oogt rustig, is beleefd en open.

‘Ik ben echt niet moeilijk’

Roy introduceert zichzelf aan het begin van het gesprek als een jongen met humor en vertelt dat hij vroeger ‘heel druk’ was. Hij groeit op met zijn zus en zijn moeder en met zijn vader heeft hij af en toe weleens contact. Hij komt vanaf zijn veertiende voor het eerst in aanraking met de politie: *“Toen ik 14, 15 was, was ik heel vaak aangehouden. Echt heel vaak. Soms om de dag gewoon. Voor allerlei dingen: de ene keer is het dit en de ander keer is het... weet ik veel... Kleine dingen. Niet per se... eehm... een overval ofzo dat niet. Gewoon, zeg maar kattenkwaad.”*

Criminaliteit is altijd onderdeel geweest van ‘jong zijn’ vertelt Roy: *“Gewoon op straat hangen, verkeerde vrienden.. Wat mij echt trekt is eehm...; ik hou gewoon van die spanning. Je bent jong, je moet op tijd thuis zijn, dit dat. Je bent buiten en je vrienden zeggen van: ‘Laten we dit stelen of iets...’ En je denkt van: ‘Dat mag ik eigenlijk niet’ (...) Voor mij is het zeg maar.. het is gewoon een jonge jongen zijn.. Je groeit op, je doet dingetjes, je denkt: ‘is leuk’, ‘is grappig’. Achteraf denk je van: ‘Aah...beter niet.’*

Roy groeit ook op met oudere jongens uit zijn buurt die al een criminele carrière hebben ontwikkeld. Zij speelden - naar zijn zeggen - een invloedrijke rol: *“Ja, ik keek wel op tegen sommige jongens van de buurt zeg maar. Sommige jongens die echt hèèl crimineel bezig waren. Niet opkijken van: ‘Oh hij is een ‘legend’ ofzo, maar gewoon van - je weet toch - van: ‘Hij is stoer, ouder dan ons’ enzo... Ik weet het niet eigenlijk. Gewoon gekke auto’s op jonge leeftijd enzo. Op die leeftijd wil je dat ook.”*

Vòòr het JR traject begon, waren er andere professionals in beeld, maar Roy vertelt dat die stopten met het werk waardoor Roy veel wisselingen heeft meegemaakt. Dat heeft hem geen goed gedaan omdat daarmee de contacten oppervlakkig voelden. Of Roy het opgelegde JR traject rechtvaardig vond destijds, wordt tijdens het gesprek niet heel helder: *“Ja, wat moet je vinden...tenminste: ik kan wel ‘nee’ gaan zeggen, maar voor mij: het maakt mij niet zoveel uit. Ik ben echt niet moeilijk.. “*

‘Ik heb zo ook allerlei mensen die mij helpen met werk vinden en school.’

Roy geeft zijn **reflectie op de afschaling** van het intensieve Straatkracht traject naar een regulier JR traject: *“Ik zeg je eerlijk ik kom alleen voor die gesprekken. Omdat het moet. (...) Bij sommige jongens heeft het wel zin. Misschien hebben ze het nodig. Ikzelf had het*

niet nodig. Ik moest wel. Het moest vanuit de staat weet je wel... Ik hoor alleen 'gesprek' ik zeg 'is goed, ik kom eraan.' En dan klaar." Roy weet dat het JR traject een 'intensief traject' was, maar vindt het nog lastig te duiden wat het traject dan precies 'intensief' maakte. Te meer omdat hij geen vergelijkingsmateriaal heeft waarbij vanuit een andere intensiteit met hem is gewerkt: *"Ja volgens mij wel intensief, gewoon een traject."*

Als het gaat om de **verwachting** die Roy aan het begin van het intensieve JR traject had vertelt hij: *"Ik weet niet, ik dacht gewoon ik ga gesprekken moeten voeren. Vooral toen ik wat jonger was heb ik dat veel moeten doen al. Ik heb ADD en toen.. ik vond het altijd zeg maar 'saaie' gesprekken. Ik kan daar niet tegen. Dat meer. Niet dat ik dacht van 'Oh ze gaan me helpen' ofzo weet je. Ik ben niet iemand die dingen gaat uitzoeken tot op de bodem ofzo. Ik kom om te praten. Ik werk gewoon mee. Klaar."*

Wat Roy zou zeggen tegen een andere jongere die voor het eerst JR toezicht krijgt: *"Dan zou ik zeggen je kan gesprekken verwachten. (...) Dan ga ik gewoon zeggen tegen hem: 'Je gaat gesprekken houden met waarschijnlijk je moeder of je gezagsvoerder, begeleider of weet ik veel wat dan ook. Gewoon mensen van jouw omgeving..."* Roy vond gesprekken voeren zelf niet erg maar wel voor zijn moeder: *"Ik vond het meer erg voor mijn moeder zeg maar... meer van: zij moet wèèr een gesprek voeren waar ze geen zin in heeft. Ik heb er ook geen zin in maar ik heb het veroorzaakt. Zij niet."*

Over het **gestelde doel** in het JR traject is Roy kort: *'Gewoon, jezelf kunnen onderhouden en zelfstandig gaan. Gewoon eigenlijk met als dat je vrij komt, weet je wel... om mezelf te.... Eehm - hoe noem je dat - te kunnen onderhouden. Ja, dat was het plan."* Dat plan is volgens Roy behaald. De reden van afschaling naar een regulier traject is volgens Roy ook 'omdat het nu zo goed gaat'. Hij woont immers op zichzelf (begeleid wonen) en heeft daar *"veel van opgestoken, zoals voor jezelf zorgen, ritme, je eigen eten maken..."*

Wanneer we het hebben over de **meerwaarde** van het intensief JR traject antwoordt hij eerlijk: *"Ja, begeleid wonen enzo. Dat heeft wel geholpen, maar jeugdreclassering... Dat niet echt."* Zijn reactie krijgt echter naarmate het gesprek vordert toch een nuancering. Bijvoorbeeld wanneer wordt gevraagd naar wat de JR werker voor Roy heeft betekent: *"...Ik vind hem een hele goeie reclasseerder om eerlijk te zijn."* [Q: wat maakt hem dan 'goed'?] *"Omdat... hij begrijpt je gewoon. Hij eehm... ik kan gewoon meer met hem communiceren denk ik. Het is gewoon zijn persoonlijkheid. Het is niet om iets ofzo. Het is gewoon... hij. Hij vertelt ook dingen over zichzelf. Hij is zichzelf."*

Wanneer wordt gevraagd wat Roy zou hebben gemist als hij geen JR traject zou hebben doorlopen geeft hij aan dat het **meer de (regie)rol van zijn JR werker en de door hem gecoördineerde hulp is geweest dat hem heeft geholpen**. Zo vertelt hij dat de multidisciplinaire overleggen en gesprekken met de betrokken professionals (werkbegeleider, woonbegeleider etc.) hem hebben geholpen om een positief netwerk op te bouwen: *"Ik heb zo ook allerlei mensen die mij helpen met werk vinden en school. (...) Ook qua wonen ziet zij [woonbegeleider] uiteindelijk wel de meerwaarde van het hele traject. Nu krijg ik een woning, nu kan ik de woning op m'n naam zetten.. alles heeft een reden weet je wel, nu mag ik die woning op m'n naam zetten. Als ik niet in dit traject zou zitten had ik misschien geen woning nog nu... alles heeft z'n reden."* Roy geeft aan dat vooral de hulp vanuit de aangetrokken woonbegeleider gedurende het JR traject hem heeft geholpen. Dat komt **doordat zij praktische zaken regelt** samen met Roy: *"Ik denk wel m'n woonbegeleider, mijn mentor van [naam instelling]. Zij helpt me met veel dingen:*

ergens brengen, het betalen van boetes et cetera. Ik regel wel mezelf nu. Ik regel m'n shit, en soms krijg ik hulp."

'Vraag ook naar de positieve dingen'

Roy geeft zijn JR traject *"Een 7... en dat heb ik te danken aan de mensen die hier net samen zaten [in het multidisciplinair overleg]. Nou, eigenlijk niet allemaal: vooral m'n reclasserder en m'n woonbegeleidster... En ook de werkbegeleider: hij fikst dat [werk] weet je wel."*

Tip aan JR werkers is dat er positiever en informeler gewerkt mag worden volgens Roy. Niet alleen met de jongere zelf maar ook met de ouders. Te meer omdat hij zich bewust is van de keuze: ouders hebben niet zelf voor een JR traject gekozen. Tegelijkertijd wordt van hen verwacht dat zij gesprekken moeten voeren die zij wellicht helemaal niet willen voeren. Het kan dan helpen om gesprekken positievere invulling te geven volgens Roy: *"Het bespreken met de moeder bijvoorbeeld. Vraag ook naar de positieve dingen: 'Wat vindt die jongen leuk?' (...) Gewoon, minder zakelijk zijn denk ik. [doet professional na die iets van een document 'afleest']: 'Ja, we zijn hier vandaag bla bla bla... misschien minder formeel. Voor haar waren ze misschien iets te 'rude' [onbeschoft]. Misschien moeten ze ook niet het gevoel geven dat het ook haar schuld zou zijn ofzo."*

Lessen uit Roy's verhaal:

- Wees present en authentiek in het onderlinge contact.
- Iets van jezelf delen versterkt het opbouwen van (meer) openheid en vertrouwen in de werkalliantie.
- Wanneer meerdere hulpverleners in beeld zijn kan een coördinerende regierol van een JR werker van toegevoegde waarde zijn.
- Werk informeel met zowel jongere als diens ouder(s)/opvoeder(s) in zowel taalgebruik als (werk)houding.

4.2 Mo: “Je bent bezit van de staat. Zo zie ik het een beetje.”

Mo is een begin twintiger en een zogeheten ‘first offender’ in de registraties vòòr en na zijn veroordeling nooit in contact is geweest met politie en justitie. Hij heeft een JR Traject jeugdreclassering opgelegd gekregen naar aanleiding van betrokkenheid bij een gewapende overval, voorbereidingshandelingen en onder meer wapen- en drugsbezit en handel. Mo benoemt tijdens het gesprek: *“Bij één van de delicten ben ik onschuldig. Ook al ben ik veroordeeld. Ja, ik ben een ‘ontkennende verdachte’ voor dat deel zoals ze dat noemen.”* Het traject is tijdens het gesprek afgeschaald naar een reguliere JR traject voor de resterende duur van het toezicht. Mo is welbespraakt, oogt vriendelijk en is beleefd. Hij maakt meermaals zijn excuses - zowel voor als na het gesprek – voor zijn afwezigheid bij de eerste afspraak die niet doorging omdat hij nog sliep.

‘Lastig om alles twee of drie jaar lang perfect te doen’

Mo is enig kind en doet het goed op de middelbare school. Hij realiseert zich dat hij geluk heeft gehad omdat hij geen tijd in een justitiële inrichting heeft hoeven doorbrengen gelet op de zwaarte van de delicten waarvoor hij is veroordeeld: *“Ik heb gelukkig nooit een inrichting van binnen gezien, wat eigenlijk wel bij veel jongeren gebeurt die voor dit soort zaken voorkomen.”* Dat dat bij Mo niet is gebeurd, komt doordat de rechter de beschermende factoren voldoende aanwezig achtte in zijn geval. Volgens Mo lag dat aan zijn schoolcarrière, de betrokkenheid die zijn ouders lieten zien maar ook aan zijn eigen inbreng: *“Ik zat in de laatste jaren van de havo en ik had betrokken ouders. Bij mij zijn het meerdere factoren die meespelen; je doet havo, de officier ziet dat je nooit eerder met politie in aanraking bent geweest en ik spreek ook gewoon prima Nederlands. Dat heeft ook natuurlijk invloed en elk advies van elke instantie die bij mij betrokken was, dat was gewoon positief.”*

Mo is gedurende het Straatkracht traject één keer terug gemeld door zijn JR werker. Niet vanwege een delict maar wegens het niet nakomen van zijn bijzondere voorwaarden. De duur van de voorwaarden ervaarde hij als ‘te lang’ vertelt hij: *“Ja je bent al twee jaar in contact en ja... voor een jonge jongen is het lastig om twee of drie jaar lang alles perfect te doen. Bij mij gingen bepaalde dingen gewoon minder. Afspraken nakomen bijvoorbeeld. Ik was ook op vakantie gegaan zonder dat ik het had laten weten, dus ja.. dat zijn ook dingen waardoor je wordt terug gemeld. Dat begrijp ik ook.”*

Mo geeft aan dat hij weet hoe de reclassering werkt. Dat krijgt hij namelijk van kleins af aan al mee. Vanuit de buurt waarin hij is opgegroeid: *“Ik kom uit [naam buurt]. Dus ‘reclassering’: tja het is niet de eerste keer dat ik daarvan hoor! [lacht]. Ik hing regelmatig buiten met een groep, niet per se goede vrienden, maar je bent wel in die groep. Het waren buurtgenoten en daar hoor ik het een en ander van.... Het is een achterstandswijk volgens de staat. Dat is hoe ze het noemen toch?”*

Waarom hij in aanraking is gekomen met politie en justitie is volgens Mo puur gelegen in een rationele afweging. Daarbij speelde een financieel motief een belangrijke rol: *"Ik snap; het is niet het typische beeld van iemand die wordt veroordeeld, maar ja, als ik er een reden erbij [bij het delict] moet noemen, dan is dat financieel natuurlijk. Want als jij 17 bent en er is een mogelijkheid om een bepaald bedrag te verdienen... en dan ook nog een bedrag dat je bij lange na niet 'wit' [legaal] gaat kunnen verdienen... Dan kan ik begrijpen dat jongeren die keuze maken. Die keuze heb ik op dat moment ook gemaakt. En het is niet dat ik in opdracht van iemand ofzo iets heb gedaan. Daar ben ik nooit van geweest. Dat is ook het domste wat je kunt doen, vind ik. Het is gewoon eehm... ja, ik wist gewoon waar een bepaald bedrag lag en ik was op dat moment bereid dat bedrag te pakken...(..). Toen heb ik voor mezelf de afweging gemaakt of ik het wel zou riskeren voor dat bedrag. Ja, ik heb het gedaan en uiteindelijk ben ik er voor aangehouden onderweg. Gelukkig."* Mo vertelt dat hij ergens ook wel opgelucht was bij de aanhouding omdat hij zich realiseert dat bij voltooiing van het delict de straf zwaarder zou kunnen uitpakken.

Op de vraag of Mo het rechtvaardig vond dat hij reclasseringsbegeleiding opgelegd kreeg, antwoordt hij dat het voor hem iets is dat niet meer dan 'logisch' is: *"Ja het is verplicht. Iedereen krijgt het dus ik vind het meer logisch dan rechtvaardig. Ja, ik vind als je zo'n delict gepleegd hebt, dat je dan niet heel veel recht meer hebt op dingen. Want je hebt wat gedaan en dan moet je op de blaren zitten dan is het heel logisch dat de reclasseerder erbij komt."*

Alhoewel Mo naar zijn zeggen onschuldig is voor één van de delicten waarvoor hij is veroordeeld, geeft hij aan dat het JR traject voor hem 'goed' is geweest. Dat komt mede doordat hij het traject vergelijkt met een gevangenisstraf. Reclasseringstoezicht is in die vergelijkingscontext altijd 'beter dan detentie' vertelt Mo. Hij snapt tegelijkertijd ook dat buitenstaanders niet goed begrijpen waarom hij niet heeft vastgezet voor dergelijke zware delicten, maar geeft ook aan dat dit voor hem de juiste keuze was: *"Ik heb niet vast gezeten en daarom was het voor mij wel goed geweest. Anders zit je vast je kan dan niet naar school etcetera."*

'Hij is meer een stok achter de deur'

Vanaf het begin waren er veel problemen met het JR toezicht volgens Mo. Het eerste contact met de jeugdreclassering verloopt namelijk allesbehalve soepel: *"In het begin was het wel lastig aangezien ze geen vaste persoon hadden voor mij. Ik werd de hele tijd van hier naar daar doorgestuurd. Wat dat heeft opgeleverd voor mij is dat ik wel langer in [thuis]detentie zat. Ik heb huisarrest gekregen. (...) Je krijgt een gezinsmanager aangeboden, iemand van JR en diegene wordt ziek, Dan komt er iemand anders en diegene gaat ook weer weg. En zo circuleerde dat de hele tijd en dat heeft ertoe geleid dat ik langer in huisarrest zat. Dus ik heb extra gezeten daarvoor. Omdat ze een plan moeten schrijven om te bewijzen dat je vrij kunt komen...Uiteindelijk kwam [naam JR werker] en toen kwam het plan gelukkig en aan de hand van dat plan ben ik gelukkig wel geschorst. Maar wel een lastige tijd dat ze niet 1 iemand hadden die verantwoordelijk voor mij was... Het is overmacht. Natuurlijk vind je het niet leuk, maar je kunt er niets*

aan doen. Als justitie jou vastzet dan is er heel weinig wat je kunt doen. Je bent in bezit van de staat. Zo zie ik het een beetje."

Mo is **ambivalent** ten aanzien van Straatkracht als intensief traject.: *"Ja, u benoemt net 'intensief'. Ik heb dit dus allemaal niet als intensief ervaren. Het heeft voor mij geen extra moeite gekost. Je hebt gewoon gesprekken en daar moet je naartoe gaan. Daar is niks intensiefs aan. Wat intensief is wanneer jij dozen moet tillen 8 uur lang, dat is intensief...."* Tegelijkertijd is Mo zich wel bewust van de intensieve inzet van professionals gedurende zijn JR traject: *"Ja, ik had ook een coach... dus dat is intensief he?" Dus wekelijks had ik één of twee gesprekken, soms drie want er kwam nog een derde instantie bij, dus ja best intensief."*

Mo had geen hoge **verwachtingen** bij aanvang van het JR traject: *"Ik wist wat reclassering was, maar niet specifiek. Ja, op het bureau komt er iemand naar je toe als je wordt aangehouden dan komt de tweede dag iemand van reclassering naar je toe om te overleggen wat er nu eigenlijk gaat gebeuren. Wat een schorsingsplan inhield enzo... dat ze kunnen kiezen tussen detentie, huisarrest of KV. Dat is een kleinschalige voorziening. (...) Ik wist dat je plannen maakt met je reclasseerder dat er een positieve ontwikkeling te zien moest zijn. Dus daar was ik wel van op de hoogte en ja, vanaf het eerste moment dat ik in contact kwam met [naam JR werker] zijn we daarmee aan de slag geweest."*

Het doel van het JR traject was volgens Mo werken aan een positieve dagbesteding. In zijn vertelling schemert tegelijkertijd een visie van zichzelf als 'afwijkend' van de rest van de samenleving door. Mo werkte in het traject namelijk aan: *"Een normaal bestaan. samen proberen we mij te vormen tot een 'normale burger'. Laat ik het zo zeggen: iemand die een baan heeft full time, gewoon z'n geld op een normale manier verdiend.. Dat is waar we naar mate de tijd verging naartoe zijn gegaan toen school wegviel."* Dat **doel is behaald** en de reden van afschaling is volgens Mo dat het nu goed gaat: *"Zo goed zelfs dat er eerdere opheffing wellicht zal worden aangevraagd."*

Als we verder praten over **doelmatigheid** van het Straatkracht traject vertelt Mo: *"Ik ben heel goed behandeld en goed geholpen voor zover ik geholpen kon worden. Ze voeren gesprekken met je ze stellen analyses op voor de rechtbank. Sowieso, analyses vooral; met je hobby's. Ik deed altijd voetballen.. ze [coaches] keken met mij hoe ik daar in kon ontwikkelen met voetballen. Je hebt ook geen keus. De rechter heeft dit opgelegd. Ik vond het persoonlijk wel veel gesprekken die je voert, maar ik heb daar geen probleem mee. 'Overanalyse' was het wel een beetje vond ik... maar ja, ik heb daar geen problemen mee. Ik heb geen hulpverlening nodig ook vind ik. Het traject was genoeg want ik ben geen onbehandelbare jongen of iets dergelijks..."*

Meerwaarde van JR is er in eerste instantie volgens Mo vooral voor jongeren die het - in tegenstelling tot hem - wèl nodig hebben: *"Voor jongeren die problemen hebben, dan worden ze wel geholpen door ook andere instanties... psychische problemen zeg maar, ja daarin kunnen ze [jeugdreclassering] volgens mij wel meer helpen. Als je helemaal geen problemen hebt - zoals ik - dan zeg ik nul toegevoegde waarde. Maar als je reclassering helemaal afschaft dan laat je jongeren die het wel nodig hebben weer vallen snap je? Hulp bij psychische problemen bijvoorbeeld. Jeugdreclassering kan wel linken naar de juiste instanties. Dus ze hebben wel connecties hè? Dus mocht je problemen hebben - wat ik*

gelukkig niet had, mijn omgeving was volgens iedereen heel goed – maar, mocht je thuis mishandeld worden, of andere problemen hebben, dan ja, dan kan ik wel begrijpen dat reclassering behulpzaam kan zijn. Aangezien ik dat niet had heb ik ook geen hulp gekregen en nodig gehad.” Alhoewel Mo dus vindt dat hij een JR traject persoonlijk niet nodig heeft gehad omdat er bij hem geen problemen speelden, lijkt zijn doorzettingskracht voor een positieve toekomst wel ergens te zijn versterkt gedurende het JR traject: *“Het [JR traject] heeft mij wel ondersteund met behouden van de dingen die ik wil doen zoals werk bijvoorbeeld. [Naam JR werker] scherpt mij wel aan om mijn werk te behouden. [Q: hoe doet hij dat?] “Gewoon door elke keer eraan te herinneren bij elk gesprek bijvoorbeeld, dat het wel belangrijk is. Kijk, hij is meer een stok achter de deur. Als hij er niet was, dan was ik misschien wat lakser omgegaan met werk, niet gaan et cetera. Werk is een positieve dagbesteding en dat was onderdeel van mijn voorwaarden en ik wist dat je dan kan worden terug gemeld als je je er niet aan houdt.”*

‘Je hebt een bepaalde bewijsdrang’

Mo geeft bij de vraag over een cijfermatige beoordeling van het JR traject aan: *“Eehm... dan wil ik twee cijfers geven: één cijfer voor de persoonlijke band met [naam JR werker]. Dat is een 8. En één cijfer voor wat het JR traject mij heeft opgeleverd, dan een nul. Want het heeft mij niks eehm... nieuws bijgebracht ofzo. Ook omdat ik dat niet nodig heb.”*

Onderdeel zijn van de strafrechtsketen heeft op Mo de meeste indruk gemaakt. Met name **de ervaring van vrijheidsbeperking tijdens het huisarrest**. Dat heeft hem ‘wakker’ geschud: *“De hele straf heeft me wel wakker gemaakt. Ik ben nu drie jaar verder en ik heb nog steeds geen contact met politie en justitie. Dus het heeft me wel wakker geschud van ja, want ik wist natuurlijk dat er aan bepaalde dingen consequenties hingen. Nu heb ik het van dichtbij ervaren. Dus ik weet nu wat die consequenties kunnen zijn en wat het met de mensen om je heen doet, wat het met jezelf doet.. [Q: wat is dat dan?] “Je vergooit gewoon tijd.. (...) Je kunt niets opbouwen voor jezelf. Ik wil niet zeggen, je verspilt je leven, maar wel een gedeelte van je leven. Je verspilt tijd en met huisarrest had ik beperking in mijn vrijheid.”*

In de beleving van Mo is **het ergste van het JR traject dat zijn ouders er deelgenoot van moesten zijn**: *“Het is meer m’n ouders... Je hebt een bepaalde bewijsdrang naar je ouders toe dat je het goed wilt doen. Op het moment dat je vast komt te zitten [op politiebureau] is dat natuurlijk het tegenovergestelde.. dus ja die teleurstelling die je ouders hebben, dat doet wel wat met je.”* De ‘straf’ voelde Mo dus het meeste in de **schuldgevoelens richting zijn ouders**. Hij wilde het vertrouwen van zijn ouders weer terugwinnen en herstellen: *“Ik wilde gewoon bewijzen dat ik het wel goed kan doen en dan komen je ouders er wel overheen. Ik heb gewoon bewezen dat ik ook gewoon kan werken, normaal m’n ding kan doen. Wat goed is om erbij te vertellen is dat er bij mij geen crimineel patroon was. Ik ben nooit in contact gekomen met politie en justitie en het was voor het eerst gelijk voor twee zware delicten. Dat was voor hen natuurlijk een klap want ja, je zoon heeft contact gehad met politie...”*

De tip die Mo geeft aan JR werkers is tweeledig: (1) probeer een luisterend oor te zijn voor jongeren en (2) ga niet te veel de voorwaarden/ kaders expliciteren in het contact:

“Als je jongeren hebt met problemen, probeer echt een luisterend oor te zijn voor die jongeren, onhandelbare jongeren bedoel ik dan. Zoek ook geen discussie op want ja, die jongeren zijn meestal ook laagbegaafd. Dus een luisterend oor vooral en probeer de jongere te helpen, want sommige jongeren zien reclassering echt als een straf. Ik zie het niet echt als straf, maar de meeste jongeren wel.”

Dat Mo de reclasseringsbegeleiding zelf niet als straf heeft ervaren heeft ook te maken met de **bejegeningswijze van zijn JR werker**: *“Ik zie het niet als straf omdat... eehm, je hebt reclasserders die echt de baas over je willen zijn, eehm... ja, die echt ècht de baas willen zijn. Dat heb ik met [naam JR werker] niet. [Q: Wat betekent dat ‘de baas zijn?’]. De ‘baas zijn’ betekent dat ze echt eehm... laten zien dat zij verantwoordelijk zijn en dat je helemaal niks te zeggen hebt. Hij zegt dan niet ‘Ja, dit en dit gaan we doen en doe je dat niet dan....’ eehmm.. Kijk, Hij [naam JR werker] heeft de bevoegdheid om mij terug te melden, maar hij benoemt het niet. En er zijn mensen die het wel benoemen om jou bang te maken. Dat is het ding. Door het niet te benoemen en relaxed een gesprek met mij aan te gaan. Dat werkt. Als ik als JR werker tijdens gesprekken ga zeggen: ‘Hey kerel, anders meld ik je terug,...’ Op een gegeven moment gaat die jongere ook denken: ja, meld me maar terug! Dus dat is echt wat je vooral niet moet doen.”*

Lessen uit Mo's verhaal:

- Relatief lange periode van toezicht (jaren) kan ontmoedigend werken voor een jongere.
- De betrokkenheid van ouders raakt jongeren en kan leiden tot schuldgevoelen en bewijs of hersteldrang. Goed gedrag tijdens het JR traject kan een middel zijn om een mate van herstel in de ouder-kind relatie te bewerkstelligen.
- JR begeleiding wordt ook wel opgevat als een noodzakelijke ‘stok achter de deur’.
- Bejegen jongeren vanuit een luisterend oor en oprechtheid.
- Leg niet teveel nadruk op controle en mogelijke sancties in het onderlinge contact.

4.3 Keanu: “Zij moet mensen gaan coachen bro, geloof me.”

Keanu is 16 en komt op zijn vijftiende wegens wapenbezit en bedreiging onder toezicht te staan van jeugdreclassering. Het Straatkracht traject wordt afgeschaald en het toezicht zal vanuit reguliere kaders voortgezet worden. Het gesprek met Keanu verloopt soms wat stroef. Hij heeft een pet op en maakt geen oogcontact want *“dat doe ik alleen als boos ben toch...”*. Hij was eerder afgezet en daardoor moeten wachten op het gesprek na een dag werken. Hij wil het liefst zo snel mogelijk naar huis vertelt hij. Hij bejegt gedurende het gesprek met ‘broer’ of ‘bro’. Soms is hij duidelijk geagiteerd wanneer er wordt doorgevraagd: *“Broer, ga niet te veel vragen op vragen stellen! Stel een vraag en daarna, volgende vraag...Ik hou daar niet zo van man. Ik heb de hele dag gewerkt, ik heb honger wil naar huis en dan twintig vragen op een vraag... je weet toch broer.”*

‘Dat is waarom jongens boos zijn op straat’

Ondanks de irritatie vertelt Keanu toch meer over zijn leven en zijn ervaringen in het JR traject. Zijn ouders scheiden wanneer hij een kleuter is en hij woont met zijn broer bij zijn moeder. Hij presenteert zichzelf tijdens het gesprek als iemand die de ongeschreven regels van de straat goed kent. Het gesprek is doorspekt van gebeurtenissen die in het teken staan van het behouden en versterken van een straat culturele identiteit waarin positieve waarden zoals ‘loyaliteit aan vrienden’ belangrijk zijn voor hem. Die loyaliteit wordt in zijn wereld onder meer getoond middels het aanwenden van geweld wanneer dat noodzakelijk is. Zo toont hij op eigen initiatief gedurende het gesprek enkele nieuwsberichten van (gewelds)incidenten op zijn telefoon, waar – zonder ze bij naam te noemen – vrienden van hem bij betrokken zijn. Ook toont hij de wapens die zijn gevonden bij de doorzoeking bij hem thuis. Keanu presenteert zich als een jongen die een straat cultureel imago doorleeft, actief uitdraagt en niet terugdeinst om dit imago ook in ‘real life’ waar te maken. Zijn uitspraken staan in het teken van masculiniteit waarin geweld en bedreiging geen ongebruikelijke (tegen)reactie is.

Toch laat hij ook een andere kant zien. Hij geeft ten tijde van het gesprek namelijk tegelijkertijd ook aan dat hij ook een jongen is die nu ‘rustiger’ is geworden. Een jongen die ritme gevonden heeft en een zeer goede band met zijn JR werker heeft. Keanu uit meermaals dat hij oprechte waardering heeft voor haar. Zijn goede vriend en moeder zijn voor hem heel belangrijk: zij hebben hem nooit in de steek gelaten, vertelt hij. Ook in tijden die moeilijk waren, zoals de tijd dat hij op het politiebureau vastzat.

De **aanleiding** van het contact met zijn JR werker wordt in het gesprek niet direct helder. Keanu geeft aan niet zeker te weten voor welk delict hij precies onder toezicht staat: *“Ze hebben het opgelegd gewoon, reclassering en 60 uur voorwaardelijke taakstraf. Ik heb veel zaken gehad man.. ik weet niet precies welke zaak. Ik denk die bezit van de messen, machete man..”* Alhoewel Keanu het contact met zijn JR werker in het begin als ‘stug’ beschrijft, ervaart hij het JR traject als zeer positief: *“Voor het eerst, stug toch. Je weet toch, maar ik heb gezien dat ze oprecht en eerlijk met me is, dus ik ben ook oprecht en*

eerlijk met haar je weet toch. Ik vertrouw niemand. Je weet toch...vanuit de straat, van buiten toch. Daar kun je niemand vertrouwen. Iedereen is wel een keer genaaid. Dat is waarom jongens boos zijn op straat. Omdat ze genaaid worden, je weet toch..."

Keanu vertelt dat hij met politie en justitie te maken heeft gekregen toen hij nog jonger was, omdat hij op een gegeven moment met **verkeerde jongens uit de buurt omging**. De keus voor criminaliteit rekent hij echter geheel zichzelf aan: *"Op een gegeven moment ben ik wat jongens tegengekomen en zo.... en keuzes gemaakt. Ik heb zelf die keuzes gemaakt. Ik weet waar ik mee bezig was toch."* Die jongens spreekt hij nu niet meer vertelt hij maar in het begin van het JR traject was Keanu nog niet bezig met stoppen met criminaliteit: *"Broer, toen ik in behandeling zat, heb ik ook wel gewoon m'n ding gedaan maar ik heb ervoor gezorgd dat zij {JR werker} er geen lucht van kreeg snap je?"*

'Als ik ruzie heb op straat; ik bel mijn reclassering'

Keanu is zich **bewust** van het feit dat hij in een intensief JR traject heeft gezeten. Daarbij is vooral de contactfrequentie voor hem iets dat in het oog springt: *"Gewoon. Dat ze vaak kwam, je weet toch, broer wat het zegt: intensief toch.. soms drie keer per week toch.. ja, als het nodig is, is het nodig toch, en dat was cool voor mij."*

Als het gaat over de **verwachtingen** van het JR traject vertelt Keanu: *"Dat ze me zou helpen zoals ze me zei. En dat heeft ze gedaan. Ze is haar woord nagekomen. [Q: Wat is 'helpen'?] "Helpen. Ze heeft me beter gedaan toch?!? Helpen met de rechtszaak enzo. Ze heeft me geholpen met werk zoeken, met rust zoeken.... je weet toch: Als er iets is, Ik bel niet mijn mattie, ik bel mijn reclassering. Je weet toch. Als ik ruzie heb op straat; ik bel mijn reclassering van dit, dit is gebeurd. Ze zegt me gewoon: 'Hou je relaxed, doe je ding'. Je weet toch... Ze helpt me met veel bro. Ik weet ik kan haar gewoon bellen als er iets is. Ik weet dat."*

Keanu geeft aan dat in het JR contact weliswaar in het begin sprake was van stugheid, maar dat dat is doorbroken doordat er ruimte en tijd is gegeven om vertrouwen op te bouwen. Volgens Keanu moet een persoon **vertrouwen en respect winnen** want het is niet vanzelfsprekend: *"Gewoon ze heeft vertrouwen gewonnen toch. Dat moet je winnen broer. Je moet vertrouwen en respect, dat moet je winnen. [Q: wat moet ik doen dan om jouw vertrouwen en respect te winnen?] "Dan moet jij de komende maanden sowieso eerst laten zien dat je mij kan helpen, snap je... bij [naam JR werker] heeft het ook vijf, zes maanden geduurd toch. Het is niet zo dat het één of twee dagen heeft geduurd (...). Je moet niet verwachten dat je binnen twee of drie maanden met een jongere close bent... snap je.. jullie zijn geen matties!! Nog steeds zijn jullie [JR werkers] van de overheid. Je werkt daarvoor. Gewoon een hogere macht, je weet toch; daar houden wij niet zo van."*

De **doelen** van het JR traject heeft Keanu niet heel scherp meer, maar wel vertelt hij: *"Ik weet niet meer precies, is 1,5 jaar gelden... je weet toch.. Gewoon stoppen met wat er gebeurde, alles op een rijtje, werk zoeken en m'n ding doen je weet toch."*

'Als ik haar niet had, had ik vastgezet'

Qua cijfer voor het JR traject geeft Keanu aan dat het goede verloop ervan een 'joint effort' is geweest: *"Voor haar [JR werker] wel een 9 ofzo man... 8, 9.. ja man. Als ik haar niet had, had ik vastgezet. Ze heeft alles gefixt bro, toen ik naar [gemeente naam] gebracht ben... Zij wist wat er moest gebeuren. Zij heeft binnen drie dagen alles geregeld. Maar het is niet alleen haar ding, je weet toch; ik heb ook mijzelf goed kunnen gedragen in die vijf maanden je weet toch, die keren dat ik opgepakt werd snap je... Maar: zij heeft wel gewoon een statement gemaakt. Zij heeft wel gezegd: 'Die jongen moet naar buiten.' (...)* Zij durft uitspraken te doen die mijn advocaat niet durft te zeggen, je weet toch. Zij heeft mij gezegd: 'Je gaat naar huis', terwijl m'n advocaat zei: 'Nou nou, ik weet het niet zeker.' Ja ik weet, de rechter kan altijd anders bepalen, maar ze heeft een goed rapport gewoon en ze heeft ervoor gezorgd dat wat nodig was, dat de rechter dat ook wou..." Keanu's JR werker heeft bij hem het gevoel versterkt dat **ze opkomt voor zijn belangen**. Daarbij hoort volgens Keanu beslagen ten ijs komen en als een soort 'tolk' constructief het gesprek aan durven gaan richting ketenpartners.

Wat Keanu het meest heeft geholpen gedurende zijn JR traject is naast zijn JR werker **ook zijn moeder en beste vriend**. Zijn JR werker wordt genoemd omdat zij vanuit oprechte presentie werkt en contextsensitief is: ze voelt goed de zaken aan, doet wat ze zegt en zegt wat ze doet. Ze handelt vanuit oprechtheid, luistert en is eerlijk in het contact: *"[Naam JR werker] is eerlijk en ze luistert. Als ik tegen haar zeg als het klaar is, is het klaar. Als ik tegen haar zeg: is klaar met vragen, dan stopt ze met vragen je weet toch. Dan is het ook gewoon klaar. Ze respecteert het ook want ze weet als ik boos word, word ik boos. (...) Het ligt ook aan de jongere, maar ik vind het wel prettig om haar elke week te zien."*

De genoemde aspecten hebben voor Keanu bijgedragen aan een goede werkalliantie met zijn JR werker: *"Broer, als je elke jongere een reclasseerder zou geven als haar, dan ging het goed met elke jongere...Ja mattie, broer, zij moet mensen gaan coachen bro, geloof me. [Q: Wat zou ze anderen moeten leren dan?] Broer alles gewoon... alles kil [jongen]... [naam JR werker] kan heel goed met mensen omgaan, je weet toch, ze kan situaties aanvoelen en kijken wat fijn voor een ander is. Ze kan luisteren je weet toch. Ze doet haar best gewoon. Je weet toch, dat is belangrijk. Ze oordeelt niet maar ze geeft wel haar mening, je weet toch. Ja toch, ze is wel eerlijk. Als je dingen gaat beloven en niet gaat nakomen... bro, dan gaat die jongen geen vertrouwen hebben in je. We hebben ook hulp nodig snap je."*

Keanu is enkele maanden geleden teruggevallen in delict gedrag. Hij vertelt dat dat komt omdat hij 'gewoon boos' was. Hij snapt tegelijkertijd **dat hij zijn JR werker daarmee heeft teleurgesteld**: *"Ik ben wel een aantal keren opgepakt dat wel.. Ik was boos geworden, gewoon, je weet toch. Ik was gewoon boos man. [Q: Wat doet je aanhouding dan in de relatie tussen jou en [naam JR werker]?] Broer, ik ben niet boos op haar. Ze was teleurgesteld wel en je weet toch ik was ook teleurgesteld in mezelf..."*

Als **tip voor de JR werkers** geeft Keanu mee dat er niet te veel 'druk' op jongeren moet worden gelegd. Dat ontstaat volgens hem wanneer er te veel wordt gevraagd in gesprekken: *"Ik heb geen slechte ervaring met [naam JR werker]. Ik ben blij dat ik haar had...Maar ik ben ook gewoon 'straight' met haar hè? Ik zeg haar tegen haar: 'Kil, je vraagt te veel. Ik wil niks meer horen."*

Druk kan met name ontstaan wanneer een JR werker naar het sociale netwerk en vrienden van een jongere vraagt. Dat kan vanuit de strafrechtelijke context waarin een JR traject uitgevoerd wordt soms ook door een jongere geïnterpreteerd worden als 'snitchen': *"Zet geen druk op die jongere je weet toch. Zeg niet tegen hem dat ie over z'n matties moet praten. Laat hem gewoon zijn ding doen. Kijk wat hij nodig heeft, zet geen druk op hem.. (...) Kijk wat jongere fijn vindt: als hij niet wil praten, wil hij niet. Druk zetten is niet goed."*

Ook **'doen wat je zegt en zeggen wat je doet'** is iets dat Keanu expliciet uitlicht als een werkzaam aspect in zijn JR traject: *"En als jij gaat zeggen je gaat iets regelen en je regelt het niet. Die jongere gaat jou niet vertrouwen, dat is meteen weg. (...) Belangrijk is: als je iets zegt, kom het na ook. Als [naam JR werker] iets zegt en ze komt het niet na, dan is ze dat vertrouwen ook kwijt.. dan is het trobi [ruzie] gewoon."* Tot slot is het volgens Keanu belangrijk om **'creatief in contact'** te zijn met een jongere: *"Ze zegt: 'Ik sta voor de deur, we gaan een rondje rijden' of: 'We gaan wat drinken halen', want ze weet: als we ergens gaan zitten, praat ik niet bro. Een rondje rijden, naar buiten.. Mensen houden niet van binnen zitten. Ik hou daar ook niet zo van."*

Lessen uit Keanu's verhaal:

- Vertrouwen winnen kost tijd (soms maanden). Stroefheid 'verduren' hoort daarbij.
- Wees present, houd vol zonder te veel druk te leggen op een jongere.
- Kom (merkbaar) op voor de belangen van een jongere richting (keten)partners.
- Doe wat je zegt en zeg wat je doet.
- Wees eerlijk bij misstappen maar wijs niet af en laat niet los (boosheid met liefde).
- Wees creatief in het onderlinge contact zonder te veel verwachtingen.

5. Oogst

Dit rapport is een verslaglegging van een kwalitatieve verkenning dat zich heeft gericht heeft op de ervaringen rondom de doelmatigheid en meerwaarde van Straatkracht als intensieve jeugdreclasseringsvariant. De verkenning is gebaseerd op de persoonlijke ervaringen van tien JR werkers en drie jongeren die een Straatkracht traject hebben doorlopen en in de periode mei 2024 - mrt 2025 zijn uitgestroomd. Hieronder worden puntsgewijs de belangrijkste inzichten uitgelicht.

5.1 Merendeel van de Straatkracht casussen is positief uitgestroomd

Uit de verkenning komt naar voren dat de gestelde trajectdoelen voldoende zijn behaald bij de 15 uitgestroomde casussen. Bij elf (73%) casussen was sprake van positieve uitstroom, bij drie casussen was sprake van negatieve uitstroom (20%) en bij één casus (7%) was de uitstroom niet positief noch negatief (denk aan overdracht naar volwassen reclassering). Deze uitstroomvariatie van de Straatkracht casuïstiek geeft aan dat merendeel van de Straatkracht jongeren een dermate positieve ontwikkeling hebben doorgemaakt op de gestelde traject doelen, dat intensieve begeleiding niet meer nodig werd geacht. Alhoewel een positieve uitstroom mede gebaseerd is op een reflectie ten aanzien van recidivevermindering in aantal of ernst van delict gedrag (zogenoeten 'vooruitgang in de terugval'), spelen hiernaast de ontwikkelingen op andere trajectdoelen een belangrijke rol in de uitstroombeslissing. Uitstroom lijkt met name in beeld te komen vanaf het moment dat een jongere zelf het belang van een positieve dagbesteding, werk en school gaat zien, daar duidelijke stappen in heeft gezet en naar gaat leven.

5.2 Balanceren tussen een intensieve aanpak & het voorkomen van overvraging

Een intensief reclasseringstraject kan bij jongeren die nog niet klaar zijn om te stoppen met criminaliteit ('volharders') mogelijk te veel (systeem) 'druk' opleveren. Dit kan leiden tot mogelijk onbedoelde en/of averechtse effecten zoals overtreding van voorwaarden en recidive. Dit leek het geval bij de drie negatief uitgestroomde Straatkracht trajecten, ook wel omschreven als jongens waar geen 'grip' op kon worden gekregen en/of als 'lastig leerbaar' werden ervaren door de betreffende JR werker. In deze drie casussen was volgens de JR werkers sprake van een mate van 'overvraging' die deze jongeren alleen maar meer weg lijkt te hebben geduwd gedurende het intensieve traject. Oorzaken van 'overvraging' worden veelal belicht vanuit de aanwezigheid van andere betrokken professionals en hulpverleningstrajecten die gelijktijdig met het Straatkracht traject lopen. Straatkracht vraagt in dit kader om een verantwoorde balans tussen de intensiteit van de aanpak en het voorkomen van overvraging bij een jongere. Dit heeft invloed op de rol van

de JR werker in het traject: soms kan dit ook meer op de achtergrond zijn, meer in een regie- of coördinerende rol.

5.3 Waarom Straatkracht van meerwaarde is volgens JR werkers

Alle werkers zijn positief over Straatkracht en waarderen dit gemiddeld met een 7,7. De meerwaarde van Straatkracht wordt concreet vertaald naar de volgende aspecten:

- ▶ **(Meer) tijd voor de werkalliantie, echtheid, werkplezier en eigen regie:** Straatkracht gaat doorgaans gepaard met meer beschikbare tijd per casus. Duidelijk is dat JR werkers unaniem aangeven dat dit de opbouw van de werkalliantie met name ten goede komt. Met een structureel wekelijks (in plaats van maandelijks) contact kunnen werkers meer van zichzelf laten zien, ervaren ze doorgaans meer werkplezier omdat ze de jongere beter kunnen leren kennen en hebben ze meer tijd om zelf de regie te pakken.
- ▶ **(Meer) in kunnen spelen op de regiebehoefte van de jongere:** Omdat er wekelijks contact is, kunnen voorgenomen 'bespreekpunten' sneller wijken naar een volgende afspraak om in te spelen op wat er op het betreffende contactmoment bij een jongere speelt. Op die manier stelt Straatkracht JR werkers in staat de regie en opbouw van de werkalliantie meer af te stemmen op het tempo van de jongere. Dit komt tegemoet aan het gevoel van autonomie van jongeren en het gevoel dat een JR werker (ook) met (de voor de jongere) betekenisvolle zaken van dat moment aan de slag kan. Dit creëert sneller 'wisselgeld' en vertrouwen in de opbouw van een constructieve werkalliantie.
- ▶ **(Meer) tijd & ruimte om krachtgericht te werken:** JR werkers geven dat zij in hun Straatkracht trajecten bewuster op zoek kunnen gaan naar de talenten en krachten van een jongere. Dit komt het gevoel van erkenning en het zoeken en expliciteren van positief toekomstperspectief en positieve identiteiten van de jongere ten goede.
- ▶ **Bewuster methodisch handelen:** JR werkers geven aan meer grip op hun casuïstiek te ervaren doordat ze bewuster methodisch handelen in Straatkracht. Bewustzijn wordt onder meer versterkt door de frequentie van casusbespreking waarin de methodische onderdelen (fasering, rollen en kernelementen) van Straatkracht structureel besproken worden. Alhoewel hier ook nog kansen liggen in het verder inbedden en verankeren van casusbespreking, geven de JR werkers aan dat het met name de kernelementen 'veiligheidsscan', 'inzet leefwereld deskundige' en 'narratief werken' elementen zijn die Straatkracht vernieuwend maken.

Straatkracht komt volgens de betrokken JR werkers het beste tot haar recht met inzet van JR werkers die werken langs de volgende 10 VACKS (vaardigheden – attitude, -competenties en kennis, zie ook **bijlage 1**): (1) Flexibele (werk)houding, (2) Coachende insteek met oog voor praktische zaken die gefixt moeten worden, (3) Kennis van je 'speelruimte' met oog voor grenzen en kaders, (4) Kritisch durven zijn (reflectief vermogen), (5) Authentiek en doortastend (durven) zijn, (6) Jezelf goed kennen als JR werker, (7) Lerende houding, (8) Willen werken vanuit het verhaal van de jongere (9) Willen

‘verduren’ (lange adem hebben), ook al stelt de jongere je teleur en (10) Actief, krachtgericht investeren (niet alleen ‘toezicht houden’).

5.4 Gevarieerde beelden over Straatkracht bij jongeren

De drie Straatkracht jongeren geven aan dat de doelen in het Straatkracht traject voldoende zijn behaald. Zij geven onder meer aan hun leven beter op orde te hebben en een (dag)ritme te hebben gevonden. De meerwaarde van het Straatkracht traject is daarin niet bij alle de drie jongeren even helder. Roy lijkt echter wel zijn voordeel te hebben gedaan met de hulp die hij gedurende dat traject bij het vinden van werk en school heeft gekregen. Mo wijst duidelijk uit dat een JR traject voor ‘jongens met problemen’ zinnig is, maar dat hij het zelf niet nodig heeft gehad omdat hij zelf al het goede pad bewandelt. Toch bleek de duur van het toezicht voor hem tegelijkertijd een uitdaging: meerdere jaren moeten het leven langs de gestelde voorwaarden bleek een lastige opgave. Zowel Mo als Roy benadrukken dat zij ervaren vooral ‘gesprekken te voeren’ gedurende het JR traject. Dat zien zij niet zozeer als belastend voor henzelf. Eerder ‘verdiend’: wie de billen brandt moet nu eenmaal op de blaren zitten. Daarentegen achten zij beiden de gesprekken wél als belastend voor hun ouder(s). Dat is iets wat hen raakt. Soms leidt dat tot herstelmotivatie en bewijsdrang naar ouders toe (herstel door te bewijzen dat een positief leven opgebouwd kan worden). Verder bevestigen beide verhalen dat relatief lange periode van toezicht (jaren) ontmoedigend kan werken voor sommige jongeren.

Het verhaal van Keanu draagt een andere toon dan die van Roy en Mo. Keanu geeft namelijk expliciet de toegevoegde waarde aan van het Straatkracht traject, wijzend op de bejegeningwijze van de JR werker en de intensieve contactfrequentie binnen dat traject. Door de contactfrequentie in Straatkracht is het volgens hem namelijk mogelijk geweest vertrouwen op te bouwen bij een (initieel) wantrouwende jongere en een positieve draai te geven aan zijn toekomst.

5.5 Praktijkgerichte (niet) werkzame (bejegening)aspecten

Uit de drie portretten van jongeren wordt duidelijk dat de JR werkers worden gewaardeerd om de echtheid die zij laten zien in het contact. Dit speelt een grote rol in hoe een JR traject wordt ervaren. (Niet) werkzame bejegeningaspecten die uit de portretten van de jongeren naar voren komen, zijn de volgende:

- ▶ **Wees present** vanuit authenticiteit in het onderlinge contact.
- ▶ **Deel iets van jezelf als JR werker** in het belang van het opbouwen van (meer)openheid en vertrouwen in de werkaliantie.
- ▶ **Overweeg een meer coördinerende regierol** als JR werker wanneer meerdere hulpverleners (reeds) in beeld zijn.
- ▶ **Werk middels een informele bejegeningstijl** met zowel jongere als diens ouder(s)/opvoeder(s) in taalgebruik en (werk)houding.
- ▶ **Bejegen ouders niet als ‘schuldige’ maar toon begrip**: denk hierbij aan het tonen van inlevingsvermogen in het contact, hulp bieden op de levende behoefte en zachtheid in toonzetting.

- ▶ **JR begeleiding wordt ook wel opgevat als een noodzakelijke 'stok achter de deur'.** Het herinneren van jongeren aan werk, school en andere afspraken helpen om het JR traject 'vol te houden'.
- ▶ **Vertrouwen winnen kost tijd** (soms maanden). Stroefheid 'verduren' hoort daarbij.
- ▶ **Lange periode(n) van JR begeleiding kan ontmoedigend werken** voor een jongere die al langer onder toezicht heeft gestaan;
- ▶ **Houd vol zonder te veel druk te leggen** op een jongere (ook/juist wanneer de jongere op zoek lijkt naar afwijzing).
- ▶ **Kom (merkbaar) op voor de belangen van een jongere.** Dit betekent onder meer beslagen ten ijs komen zowel richting de jongere als richting (keten)partners. draag de (pedagogische) belangen van de jongere uit naar de jongere, diens omgeving maar ook de ketenpartners ('systeemwereld'). Een JR werker is ook een 'tolk' die een meer holistisch beeld van de jongere kan schetsen richting (keten)partners).
- ▶ **Doe wat je zegt en zeg wat je doet.**
- ▶ **Wees eerlijk bij misstappen maar wijs niet af/ laat niet los** (boosheid met liefde).
- ▶ **Wees creatief in het onderlinge contact zonder te veel verwachtingen.** Gesprekken voeren kan als 'saai' worden ervaren door jongeren. Een rondje in de auto rijden, wandelen door de buurt of ergens een drankje halen samen kan 'verademend' werken voor een jongere.
- ▶ **Bejegen jongeren vanuit een luisterend oor, zonder oordeel en vanuit oprechtheid.** Leg niet te veel nadruk op controle en mogelijke sancties. Laat zien dat je 'echt luistert' door bijvoorbeeld het eerstvolgende contactmoment op iets terug te komen dat de jongere eerder heeft verteld.

Ook de JR werkers hebben enkele vaardigheden, attitude, competenties en kennis componenten (VACK's) geduid in de interviews, sommigen overlappen met wat de geïnterviewde jongeren (hierboven) hebben benoemd. Het gaat dan om de volgende 10 vack's: (1) een flexibele (werk)houding, (2) een coachende insteek met oog voor praktische zaken die gefixt moeten worden, (3) kennis van je 'speelruimte' met oog voor grenzen en kaders, (4) kritisch durven zijn (reflectief vermogen), (5) authentiek en doortastend (durven) zijn, (6) jezelf goed kennen als JR werker, (7) een lerende houding aannemen, (8) willen werken vanuit het verhaal van de jongere (en niet vanuit het verhaal van de formele 'systeemwereld' alleen), (9) willen 'verduren' (ook al stelt de jongere je teleur) en (10) krachtgericht willen investeren. Deze vack's zijn in **bijlage 1** en in **paragraaf 3.4** toegelicht.

Bovenstaande aspecten (**paragraaf 5.2 t/m 5.5**) geven zowel vanuit perspectief van JR werkers als enkele jongeren voeding aan de verdere inbedding van Straatkracht in het methodisch handelen en het bejegenen van jongeren in een intensief JRiV traject.

5.6 Vervolgonderzoek

Helaas zijn er van de 15 uitgestroomde jongeren slechts drie gesproken. Het is goed mogelijk dat een gesprek na uitstroom uit Straatkracht (te) vrijblijvend ingestoken is geweest. De drie verhalen zijn niet generaliseerbaar, maar geven aan de andere kant wel een unieke inkijk in de beleving van jongeren die een Straatkracht traject hebben doorlopen. Het is gelet op de conclusies in dit licht aan te bevelen:

- ▶ **(Vervolg)onderzoek te doen naar de ervaring van jongeren en JR werkers over langere tijd (longitudinaal) en dit als een vast onderdeel van het methodisch handelen te verankeren in de werkwijze van JRiV.** Dit maakt evaluatie niet langer vrijblijvend waardoor structureel meer zich op zowel de bedoelde als onbedoelde

(averechtse) uitwerkingen kan worden bereikt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan korte vragenlijsten voor, tijdens en na elk JR trajecten/of jaarlijks enkele diepte interviews met enkele jongeren. Dit geldt eveneens voor de ervaringen van JR werkers. Meerjarig (vervolg)onderzoek stelt in staat om structurele inzichten te genereren die de kwaliteit van zowel reguliere als intensieve JRiV trajecten kunnen versterken.

- Tot slot is zowel uit de gesprekken met de jongeren als de JR werkers duidelijk geworden dat het risico van 'overvraging' en 'systeemdruk' reëel is (paragraaf 5.2). In dit kader is **onderzoek naar welke (interne en externe) factoren leiden tot gevoelens van overvraging en ervaren 'systeem'druk bij jongeren betekenisvol. Met name gelet op de mogelijke relatie met onbedoelde en/of averechtse effecten gedurende een JR traject.**

Bijlage 1 Tien VACK's van een 'Straatkracht' werker

VACK	Hoe komt dit tot uiting in het methodisch handelen?
1. Flexibele (werk)houding	Door snel in te spelen op de snel veranderende dynamiek in de casus. Acteren op zaken die daarom vragen. Straatkracht casuïstiek draagt nu eenmaal een complexiteit met zich mee die om een mate van flexibiliteit vraagt.
2. Coachende insteek met oog voor praktische zaken die gefikst moeten worden	Een benaderingswijze die meer coachend van aard is, betekent meer 'naast de jongere gaan staan' in plaats van als autoriteit 'erboven' (toezichtrol). Samen zaken willen oppakken en vooropgesteld een aanmoedigende (in plaats van toezichthoudende) rol willen dragen
3. Kennis van je 'speelruimte' met oog voor grenzen en kaders	Kennis van wat in complexe casuïstiek kan en mag is nodig om de juiste 'wisselgeld' met de jongere op te kunnen bouwen. Ook vraagt de dynamiek rondom de mate van dreiging en eventuele onveiligheid rondom de jongere om kennis over wat juridisch kan en mag, wanneer overleg en meldingen bij politie en het OM noodzakelijk zijn.
4. Kritisch durven zijn (reflectief vermogen)	Straatkracht casuïstiek is relatief complex van aard: het vraagt om voortdurende reflectie van een JR werker naar zichzelf in CB, met inbreng van collega's en andere perspectieven zoals die van de leefwerelddeskundige.
5. Authentiek en doortastend (durven) zijn	Jezelf durven zijn gedurende het contact met een jongere, eerlijk zijn en openheid durven geven. Dichtbij jezelf blijven in het contact en iets van jezelf durven te laten zien. Zonder je doortastendheid te verliezen als JR werker. Twijfels ook (doordacht) durven uiten en oprechte boosheid met liefde durven geven.
6. Jezelf goed kennen als JR werker	Weten waar je krachten maar ook je valkuilen zitten als JR werker en wat jouw persoonlijk 'raakt' of kan raken. Bewustzijn van hoe je te werk gaat in een JR traject. Vanuit welke informatie werk je: vanuit feiten of aannames bijvoorbeeld?
7. Lerende houding	Openstaan voor feedback, bewust zijn van aannames, andere perspectieven en verantwoord willen experimenteren met oog voor wat wel en niet werkt
8. Willen werken vanuit het verhaal van de jongere (en niet vanuit het verhaal van de formele 'systeemwereld' alleen)	Niet louter willen varen op 'regie' voeren (toezicht houden op voorwaarden), maar het verhaal van de jongeren willen weten en daar betekenisvol op willen inspelen (waar kan je als JR werker betekenisvol zijn kijkende naar het narratief en persoonlijke beleving van de jongere?). Laat jongere het verhaal niet tig keer vertellen: schrijf zaken op na het gesprek, vraag naar zaken die hij eerder heeft verteld zodat het gevoel kan groeien dat je de jongere echt wilt leren kennen.
9. Willen verduren. (Ook al stelt de jongere je teleur)	JR werkers staan in contact met jongeren die doorgaans niet met hen in contact willen staan. Soms kan de stroefheid of kilheid in het contact je opbranden. Zeker in Straatkracht zaken waar jongeren niet zelden een wantrouwende houding hebben ontwikkeld richting overheidsinstanties. Een lange adem hebben, niet afwijzend zijn maar blijven vasthouden. Ook wanneer het tegenzit en de jongere je teleurstelt.
10. Krachtgericht willen investeren	Niet zoeken naar de overtredingen en strafmomenten maar zoeken naar de successen en beloonmomenten. Deze samen viëren met jongere, diens context en ook delen met ketenpartners.

Bijlage 2 Interviewleidraad JR werkers

Verkenningsonderzoek uitstroom Straatkracht

Datum

Interview met

Duur

(hoe lang) werkzaam bij (GI)

Functie

Heb je bezwaar tegen opname van dit interview?

Heb je bezwaar tegen naam in quotes?

Ik heb deze uitwerking gezien en ben akkoord op:

Doel van het verkenningsonderzoek is meer zicht krijgen op hoe SK gewaardeerd wordt vanuit visie van JR werkers en jongeren. Dit interview richt zich op jou als JR werker. Indien mogelijk zal ook een separaat interview plaatsvinden met de jongere.

Uitgestroomde casuïstiek

1. Kun je de casus waarop SK is afgesloten kort beschrijven?

- delict
- leeftijd
- (opgroei) context

3. Duur SK traject: Hoe lang heeft jouw jongere in het SK traject gelopen?

Doelmatigheid

3. Doelen SK traject: Waar werkte je naartoe in het SK traject en in hoeverre is dat behaald in deze casus?

4. Reden afsluiting: Wat maakt dat jullie hebben besloten deze jongere af te sluiten uit Straatkracht?

- link met doelen?
- Restduur & aard JR toezicht: Hoe lang loopt het toezicht nog na SK? (regulier/einde traject?)

Meerwaarde Straatkracht

5. Wat heb jij als JR werker in dat traject anders gedaan dan je normaal gesproken bij deze jongere zou doen?

6. Hoe heb je het werken langs de kernelementen van de methodiek ervaren?

- welke kernelementen waren nieuw?
- wat deed je al?

Waar werk ik aan per fase?

		Werkalliantie	Talenten en risico's	Krachtteam	Positief perspectiefplan	Praktische basishulp	Inzet rolmodel	Werken aan herstel	Narratief werken	Doen & Ervaren	Motiverende gespreksvoering	Pro-sociaal modelleren	Veiligheidscan	Inzet leefwereld expert	Professioneel supportteam	Reflectie & zelfzorg JR werker
fase 0 - voorbereiding	eerste 2 wkn															
fase 1 – bouwen werkalliantie	vanaf mnd 1															
fase 2 – zicht op krachten voor verandering	vanaf mnd 2 t/m 5															
fase 3 – Ervaren van positief perspectief	vanaf mnd 6 t/m 12															

7. Wat zou er zijn gebeurd als deze jongere geen SK traject zou hebben gekregen? (wat is de meerwaarde geweest van Straatkracht voor deze jongere naar jouw idee/ inschatting)

Toekomst & afsluiting

8. Hoe gaat het nu met de jongere? Waar werk je nu aan samen met de jongere (bij uitstroom regulier)?
9. Stel, ik ben een nieuwe collega, hoe zou je Straatkracht in 2 à 3 woorden omschrijven voor mij?
10. Welk cijfer zou je SK als methodiek geven? Waarom?
11. Stel dat jij morgen SK mag aanpassen zoals je zou willen: wat zou je als eerste aanpassen?
12. Overige: Zijn er zaken die ik niet heb gevraagd maar wel belangrijk zijn om mee te geven als we de SK methodiek?

Reflectie: Hoe vond je dit gesprek/interview?

Dank voor je genomen tijd en moeite. Het verkenningsonderzoek zal tegen het eind van dit jaar worden gedeeld met jou als deelnemer.

Bijlage 3 Flyer Jongere

Help andere jongeren met jouw ervaring!

Wil je bijdragen aan een beter reclasseringstraject voor jongeren?
Deel dan (anoniem) je ervaring.

Voor wie?

- jongeren (12-24 jaar) die
- aan een **intensief** reclasseringstraject hebben deelgenomen

Wat kun je verwachten?

- 1 gesprekje van ongeveer een halfuurtje met mij (externe onderzoeker) op een locatie waar jij makkelijk kunt praten.
- Je ontvangt een vergoeding voor je deelname.
- Je voert het gesprek **alleen met mij** als onderzoeker (dus zonder je reclasseringswerker)

Waarom zou je deelnemen?

Met jouw verhaal kun je iets betekenen voor andere jongeren die met de jeugdreclassering (JR) in contact staan. Je draagt met je deelname anoniem bij aan het beter (laten) aansluiten van een intensief JR traject op jongeren die onder toezicht staan.

Belangrijk is dat je weet dat deelname **vertrouwelijk** is en je jouw ervaring en tips **anoniem** vertelt. Wat je deelt wordt dus **niet** een op een met je reclasseringswerker gedeeld en je deelname heeft verder **geen invloed** op je JR traject (of andere trajecten).

Herken jij jezelf in deze oproep?

Stuur dan een mailtje naar info@essaresearch.nl of scan de QR code en vul in 3 minuten wat vragen in.

Alvast dank voor je reactie!
Sheila Adjembaks (criminoloog)

Bijlage 4 Interview leidraad jongere

Verkenningsonderzoek uitstroom Straatkracht

Datum

Interview met

Duur

Heb je bezwaar tegen een geluidsopname van dit interview?

Heb je bezwaar tegen naam in quotes?

Ik heb deze uitwerking gezien en ben akkoord op (dd-mm-YY) :

Voorstellen

Doel van het verkenningsonderzoek is meer zicht krijgen op hoe een intensieve variant van jeugdreclassering, genaamd Straatkracht wordt ervaren door zowel JR werkers als jongeren. Het is belangrijk jouw visie als jongere zoveel mogelijk ter tafel te brengen.

Je bent niet verplicht tot antwoorden uiteraard, en je mag je te allen tijde terugtrekken uit dit onderzoek/ gesprek.

Zijn er zaken die ik op voorhand moet weten voordat we het gesprek starten?

Introductie

1. Kun je jezelf eens kort voorstellen?

- leeftijd
- (opgroei) context (familie/vrienden)
- hoe zouden vrienden en familie jou als persoon beschrijven?

2. Kun je eens vertellen hoe je in contact bent gekomen met de jeugdreclassering?

- aard delict
- criminele carrière?
- hoe lang al in contact met JR?

3. Vond je het rechtvaardig dat je een JR toezicht kreeg opgelegd? Waarom wel/niet?

4. Was jij aan de start van je JR traject al van plan om (meteen) te stoppen met criminaliteit? (waarom wel/ niet?) Of is dit gedurende het traject ontstaan? (waardoor is dit wel/ niet ontstaan?)

5. Wat was je verwachting bij het JR toezicht? Is die uitgekomen?

SK traject

6. Je hebt een intensief traject genaamd 'Straatkracht (doorlopen/ bijna doorlopen. Was het voor jou bekend dat je in een 'Straatkracht'/ een intensieve vorm van JR liep? (en hoe is dat meegedeeld aan je?)
7. Wat houdt het 'intensieve SK traject' in volgens jou (en waarin verschilt het van regulier JR toezicht)?
8. Doelen SK traject: Was voor jou voldoende duidelijk waar je naartoe werkte gedurende het traject bij JR? zo nee: waardoor komt dat? Zo ja: Waar werkte je naartoe in het SK traject en in hoeverre zijn die doelen naar jouw idee behaald?
9. Duur SK traject: Hoe lang heeft het SK traject geduurd naar jouw idee?
10. Reden afsluiting: Wat maakt dat er is (of binnenkort wordt) besloten te stoppen met het intensieve traject Straatkracht?
11. Restduur & aard JR toezicht: Hoe lang loopt jouw toezicht nog na SK? (regulier/einde traject?) en hoe kijk je hiernaar?

Ervaring jongere

12. Hoe heb je het intensieve SK traject ervaren?
13. Was het intensief genoeg? Waarom wel/ Niet? (waar zat het 'intensieve' in voor jou?)
14. Wat heeft jou het meest geholpen?
15. Wat heeft jou niet geholpen/ gedwarsboemd?
16. Welke cijfer geef je het Intensieve (SK) traject? (Cijfer 1 t/m 10)

Toekomst & afsluiting

17. Wat zou er zijn gebeurd als jij geen SK traject zou hebben gekregen? (wat is de meerwaarde geweest van Straatkracht voor jou?)
18. Kun je aangeven wat je het meest is bijgebleven van het JR contact/ SK traject?
19. Hoe gaat het nu met je?
20. Stel, ik ben een nieuwe collega bij JR, welke tip zou je mij als werker geven om mijn werk goed te doen?
21. Overige: Zijn er zaken die ik niet heb gevraagd maar wel belangrijk zijn om mee te geven?

Reflectie: Hoe vond je dit gesprek/interview? Dank voor je genomen tijd en moeite. Het verkenningsonderzoek zal tegen het eind van dit jaar worden *gedeeld met jou als deelnemer*

Dankwoord

Deze verkenning zou niet mogelijk zijn geweest zonder de hulp en betrokkenheid van de JR werkers die de moed hebben gehad om te reflecteren op de Straatkracht traject(en) die zij hebben doorlopen met jongeren. Veel dank aan hen die die bereidheid en tijd hebben gevonden om deel te nemen aan een interview. Ook dank aan de managers en gedragswetenschappers die een bemiddelende rol hebben gespeeld hierbij en actief hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze verkenning. Speciale dank gaat uit naar de JR werkers die, naast een interview met henzelf, ook contact hebben gelegd met de betreffende jongere voor eventuele deelname aan deze verkenning. Dankzij die effort konden van drie jongeren de persoonlijke ervaringen opgetekend worden.

Last but not least; een woord van dank aan Roy, Mo en Keanu. Zij zullen dit rapport wellicht niet gauw lezen maar waren bereid deel te nemen aan een gesprek. Zij gaven een openhartig inkijkje in hun ervaring en hun visie op zaken die er volgens hen toedoen. Dankzij de door hun getoonde openheid en eerlijkheid zijn waardevolle inzichten verkregen vanuit eerste hand; de jongeren waarvoor de intensieve methodiek Straatkracht is bedoeld.

Juni 2025

Straatkracht: ode aan vasthouden, hoop en oprechtheid

Omdat het leven nu eenmaal komt met lichte en donkere dagen
En ook jongeren soms de verleidingen van de straat niet kunnen verdragen

Als de zucht naar een 'glamorous' lifestyle en het snelle geld leidt tot conflict met de wet
Dan ben jij als JR werker als passant in het leven van de jongere aan zet

Als het jonge leven je een periode even niet zo hartelijk toelacht
Geef je als werker van Straatkracht een dosis geloof, hoop en kracht

Je helpt na te denken over de toekomstige 'ik' die een jongere na wilt streven
Samen ontdekken wat en wie een jongere nu daadwerkelijk belangrijk vindt in het leven

Met moeilijke selectiecriteria, formats en wel tig kernonderdelen in een intensieve SK
methodiek
Uniform en op maat voor elke jongere die je ziet

Van fase 0 naar 1 in het bestendigen van een werkalliantie die naar ongekende hoogtes
stijgt
Door naar fase 2 waar je langzaam maar zeker zicht op krachten voor positieve
verandering krijgt

Ten slotte fase 3 die borging in een krachtteam raakt
En je jezelf als werker ook telkens een beetje meer misbaar maakt

Straatkracht is weten dat er vaak meer achter die stoere hardheid schuilgaat dan gedacht

Het is professioneel handelen in de overtuiging dat kwetsbaarheid kan transformeren in
kracht

Straatkracht is ook wanneer de heftigheid van de verhalen 's avonds blijven knagen in je
hoofd
Het werk je niet onberoerd laat en het soms voelt alsof de vlam steeds meer dooft

Afstand nemen? Nabijheid zoeken? Of gewoon terugmelden dan maar?
Waar ligt de grens? Je bent er immers nooit echt mee klaar

Want zomaar opgeven doen Straatkrachtwerkers niet als jongeren in hun hart zijn
gesloten
Dan voelt plotse kilte in het contact soms alsof je zelf bruut wordt verstoten

Werken vanuit gedwongen kader vraagt dan ook om 'volhouden en verduren'
Juist wanneer die werkalliantie even kwijt is en getekend wordt door allerlei kuren

Streng maar rechtvaardig, hard maar oprecht

En soms is het samenwerken met andere professionals meer het gevecht

Straatkrachtwerkers zijn als een pilaar die onze jongeren niet laten vallen
Vasthouden in complexiteit is tegelijkertijd een maatschappelijke opgave voor ons allen

Onthoud: dat ene appje, de toon van je woorden of de blik in je ogen
Het is niet altijd voelbaar maar jouw presentie is soms het eerste oprecht gevoelde mededogen

Je bent een passant in hun pas begonnen leven
En bedenk je plant zaadjes: juist passanten kunnen soms net dat ene duwtje in de goede richting geven

Maar jongeren zijn ook tegendraads en soms doen ze weer veel meer dan je kon dromen
Onthoud: jongeren zijn altijd het product en de spiegel van onze samenleving dat nu is en gaat komen

Ik sluit af met een paar dichtwoorden die ik van een echte dichter jat en voor jullie op papier knal
(Dat voelt voor mij als criminoloog overigens een beetje als een woordelijk 'legale diefstal').

Komt 'ie:

*Niet iedereen die tranen heeft huilt
Niet iedereen die dwaalt zoekt de weg
Niet iedereen die zich terugtrekt schuilt
Niet ieder verlies is pech*

*Misschien tussen je eigen wimpers door
Zie je het wit tussen de regels
En hoor je een boodschap bij geen gehoor*

*Dat het droog is tussen de druppels
Dat de klokt onhoorbaar tikt
Dat op plekken zonder zuurstof
Soms toch een smeulend vuurtje fikt*

Zelfs in tijden wanneer je je hardop afvraagt wat een jongere nu eigenlijk bezielt,
Weet dan: jij bent misschien wel die ene passant die hem ook in moeilijke tijden toch nog even vasthield

Sheila Adjiembaks

